

U.2013.448H

Lærere ansat i forening oprettet efter folkeoplysningsloven havde ikke krav på erstatning, da der ikke skete forskelsbehandling i strid med deltidsloven eller loven om tidsbegrænset ansættelse.

Ansættelses- og arbejdsret 9.9 - Personspørgsmål 3.

Løn- og ansættelsesforholdene for 11 lærere ansat i oplysningsforbundet K var reguleret i en bekendtgørelse udstedt i henhold til folkeoplysningsloven. Ansættelsesaftalerne blev indgået semester for semester og bortfaldt, når semesteret sluttede. Lærerne anførte, at deres ansættelsesforhold var i strid med deltidsloven og loven om tidsbegrænset ansættelse. Højesteret udtalte, at K uanset tilskudsbetingelserne i folkeoplysningsloven var forpligtet til at følge reglerne om ikke-forskelsbehandling i de nævnte love. Der forelå ikke forskelsbehandling i strid med deltidslovens § 4, stk. 1, idet ansættelsesvilkårene var ens for deltidsansatte og fuldtidsansatte lærere ved K.[1] Der forelå heller ikke forskelsbehandling i strid med loven om tidsbegrænset ansættelse. Der var ikke sammenlignelige fastansatte i K, og lærerne anførte, at overenskomsten for lærere ved daghøjskoler skulle benyttes som grundlag for sammenligning, jf. lovens § 3, stk. 5, om sammenligning med overenskomster »inden for vedkommende eller tilsvarende faglige område«. Højesteret udtalte, at det afgørende for, om en overenskomst kan anvendes som sammenligningsgrundlag, jf. stk. 5, henset til lovens § 3, stk. 4, må være, om de fastansatte lønmodtagere på overenskomstrådet og de tidsbegrænset ansatte lønmodtagere, der påstår sig forskelsbehandlet, reelt udfører samme eller tilsvarende arbejde under hensyn til kvalifikationer og færdigheder. Der skal herved foretages en samlet bedømmelse af bl.a. karakteren af arbejdet, de kvalifikationer, der kræves, og de vilkår, som arbejdet udføres under. Der var med hensyn til undervisningsformål, målgruppe og undervisningsform mv. en sådan forskel mellem arbejdet som lærer i K og arbejdet som lærer i daghøjskoler, at lærerne ved K ikke var udsat for forskelsbehandling. Højesteret stadfæstede dermed landsrettens dom.[2]

H.D. 14. november 2012 i sag 19/2011 (1. afd.)

Uddannelsesforbundet s.m.f. A-K (adv. Karen-Margrethe Schebye, Kbh., for alle)

mod
Kofoeds Skoles Oplysningsforbund (adv. Niels Henrik Nielsen, Kbh.).
Biintervenient til støtte for Kofoeds Skoles Oplysningsforbund: Kultur-
ministeriet (tidl. Undervisningsministeriet) (Km.adv. v/adv. Niels
Banke, Kbh.).

Østre Landsrets dom 29. november 2010 (17. afd.), B-2047-09
(Michael Kistrup, Ole Dybdahl, Thomas Booker (kst.)).

Denne sag drejer sig om, hvorvidt sagsøgerne som undervisere på sagsøgte, Kofoeds Skoles Oplysningsforbund (Oplysningsforbundet), uden at være omfattet af en overenskomst, har krav på aflønning på samme vilkår som voksenundervisere på daghøjskoler, når henses til lov om tidsbegrænset ansættelse og deltidsloven.

Sagen er anlagt ved Københavns Byret den 6. februar 2009. Københavns Byret har den 21. juli 2009 henvist sagen til behandling ved Østre Landsret i medfør af retsplejelovens § 226, stk. 1.

Oplysningsforbundet har under sagens forberedelse påstået sagen afvist, under henvisning til at kravene ikke kan gøres gældende under en sag ved de almindelige domstole. Landsretten bestemte efter

mundtlig forhandling ved kendelse af 10. december 2009, at sagen ikke skulle afvises.

Sagsøger 1, A, har nedlagt påstand om, at Oplysningsforbundet tilpligtes at betale til sagsøger 1 159.023,75 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente, principalt af 58.056,80 kr. fra den 31. december 2005, af 68.992,39 kr. fra den 31. december 2006 og af 31.974,76 kr. fra den 30. juni 2007, subsidiært fra sagens anlæg.

Sagsøger 2, B, har nedlagt påstand om, at Oplysningsforbundet tilpligtes at betale til sagsøger 2 206.134,45 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente, principalt af 14.442,36 kr. fra 31. december 2004, af 47.296,71 kr. fra 31. december 2005, af 78.055,17 kr. fra 31. december 2006 og af 66.340,21 kr. fra den 30. juni 2007, subsidiært fra sagens anlæg. Sagsøgeren har subsidiært nedlagt påstand om betaling af 191.692,09 kr. med procesrente fra sagens anlæg.

Sagsøger 3, C, har nedlagt påstand om, at Oplysningsforbundet tilpligtes at betale til sagsøger 3 190.586,48 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente, principalt af 35.109,23 kr. fra den 31. december 2004, af 63.891,83 kr. fra den 31. december 2005, af 66.932,21 kr. fra den 31. december 2006 og af 24.553,21 kr. fra den 30. juni 2007, subsidiært fra sagens anlæg.

449

Sagsøgeren har subsidiært nedlagt påstand om betaling af 155.477,25 kr. med procesrente fra sagens anlæg.

Sagsøger 4, D, har nedlagt påstand om, at Oplysningsforbundet tilpligtes at betale til sagsøger 4 153.141,44 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente, principalt af 14.663,71 kr. fra den 31. december 2004, af 55.228,53 kr. fra den 31. december 2005, af 69.247,92 kr. fra den 31. december 2006 og af 14.001,28 kr. fra den 30. juni 2007, subsidiært fra sagens anlæg. Sagsøgeren har subsidiært nedlagt påstand om betaling af 138.477,73 kr. med procesrente fra sagens anlæg.

Sagsøger 5, E, har nedlagt påstand om, at Oplysningsforbundet tilpligtes at betale til sagsøger 5 115.736,70 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente, principalt af 59.189,99 kr. fra den 31. december 2005, af 48.722,27 kr. fra den 31. december 2006 og af 7.824,43 kr. fra den 30. juni 2007, subsidiært fra sagens anlæg.

Sagsøger 6, F, har nedlagt påstand om, at Oplysningsforbundet tilpligtes at betale til sagsøger 6 204.788,20 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente, principalt af 23.002,02 kr. fra den 31. december 2004, af 75.772,70 kr. fra den 31. december 2005, af 79.310,86 kr. fra den 31. december 2006 og af 26.792,62 kr. fra den 30. juni 2007, subsidiært fra sagens anlæg. Sagsøgeren har subsidiært nedlagt påstand om betaling af 181.786,18 kr. med procesrente fra sagens anlæg.

Sagsøger 7, G, har nedlagt påstand om, at Oplysningsforbundet tilpligtes at betale til sagsøger 7 233.634,34 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente, principalt af 26.681,89 kr. fra den 31. december 2004, af 72.573,83 kr. fra den 31. december 2005, af 93.189,08 kr. fra den 31. december 2006 og af 41.189,53 kr. fra den 30. juni 2007, subsidiært fra sagens anlæg. Sagsøgeren har subsidiært nedlagt påstand om betaling af 196.952,45 kr. med procesrente fra sagens anlæg.

Sagsøger 8, H, har nedlagt påstand om, at Oplysningsforbundet tilpligtes at betale til sagsøger 8 218.511,30 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente, principalt af 22.169,13 kr. fra den 31. december 2004, af 63.548,62 kr. fra den 31. december 2005, af 78.535,30 kr. fra den 31. december 2006 og af 54.258,25 kr. fra den 30. juni 2007, subsidiært fra sagens anlæg. Sagsøgeren har subsidiært nedlagt påstand om betaling af 196.342,17 kr. med procesrente fra sagens anlæg.

Sagsøger 9, I, har nedlagt påstand om, at Oplysningsforbundet tilpligtes at betale til sagsøger 9 209.046,43 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente, principalt af 17.380,25 kr. fra den 31. december 2004, af 71.988,93 kr. fra den 31. december 2005, af 75.649,35 kr. fra den 31. december 2006 og af 44.027,90 kr. fra den 30. juni 2007, subsidiært fra sagens anlæg. Sagsøgeren har subsidiært nedlagt påstand om betaling af 191.666,18 kr. med procesrente fra sagens anlæg.

Sagsøger 10, J, har nedlagt påstand om, at Oplysningsforbundet tilpligtes at betale til sagsøger 10 166.103,09 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente, principalt af 10.610,39 kr. fra den 31. december 2004, af 36.701,18 kr. fra den 31. december 2005, af 66.466,32 kr. fra den 31. december 2006 og af 52.325,20 kr. fra den 30. juni 2007, subsidiært fra sagens anlæg. Sagsøgeren har subsidiært nedlagt påstand om betaling af 155.192,70 kr. med procesrente fra sagens anlæg.

Sagsøger 11, K, har nedlagt påstand om, at Oplysningsforbundet tilpligtes at betale til sagsøger 11 203.558,43 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente, principalt af 21.177,42 kr. fra den 31. december 2004, af 55.654,07 kr. fra den 31. december 2005, af 77.898,46 kr. fra den 31. december 2006 og af 48.828,48 kr. fra den 30. juni 2007, subsidiært fra sagens anlæg. Sagsøgeren har subsidiært nedlagt påstand om betaling af 182.381,01 kr. med procesrente fra sagens anlæg.

Oplysningsforbundet har påstået frifindelse for sagsøgernes påstande, subsidiært frifindelse mod betaling af mindre beløb end de påstævnte.

Biintervenienten, Undervisningsministeriet, har udtalt sig til støtte for den af Oplysningsforbundet nedlagte påstand om frifindelse, men ikke støttet på et anbringende om, at Oplysningsforbundet ikke er rette sagsøgte.

Parterne er enige om den beløbsmæssige opgørelse af sagsøgernes principale påstande.

Sagsfremstilling

Det fremgår af sagen, at Kofoeds Skoles Oplysningsforbund er en forening, der udøver folkeoplysende voksenundervisning efter folkeoplysningsloven.

Sagsøgerne er alle undervisere i Oplysningsforbundet og har været det i hele eller en del af perioden fra 2004 til 2007.

Indtil maj 2004 samarbejdede Kofoeds Skole med Københavns Kommunes Aftenskole (KKA) om at gennemføre folkeoplysende voksenundervisning. Samarbejdet stoppede, da KKA gik konkurs.

Den 23. juni 2004 indgik Kofoeds Skole en aftale med Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere (Landsforbundet). Af aftalen fremgår, at Kofoeds Skole planlagde at gennemføre undervisningen for efterårssemesteret 2004, og at Kofoeds Skole arbejdede på at finde en varig løsning med hensyn til undervisningen fra januar 2005.

Ultimo 2004 blev Oplysningsforbundet etableret.

Der er forelagt landsretten en ansættelseskontakt for en af sagsøgerne, hvorefter denne ved aftale dateret 21. december 2004 og 3. januar 2005 blev ansat af Oplysningsforbundet. Ansættelsen skete fra den 3. januar 2005 og ophørte uden yderligere varsel ved arbejdstids ophør den 30. juni 2005.

450

Den 18. januar 2005 indstillede økonomiudvalget til Københavns Borgerrepræsentation bl.a., at Oplysningsforbundets aktiviteter blev godkendt som et særligt indsatsområde i henhold til folkeoplysningslovens § 6, stk. 2. Borgerrepræsentationen godkendte den 10. februar 2005 indstillingen fra økonomiudvalget.

Af »Retningslinier for Kofoeds Skoles Oplysningsforbund« fra 2005 fremgår følgende:

»Retningslinier for Kofoeds Skole's Oplysningsforbund

Formål

Retningslinierne skal sikre, at Kofoeds Skoles Oplysningsforbund vil kunne tilbyde folkeoplysende voksenundervisning som et supplement til Kofoeds Skoles arbejde med mennesker med komplekse sociale problemstillinger. Retningslinierne er grundlaget for at yde tilskud. Overholdes retningslinierne ikke vil kommunen kunne kræve tilbagebetaling af bevilget tilskud.

Hvor der ikke er fastsat særlige retningslinier, er de almindelige retningslinier gældende.

Målgruppe

Målgruppen for dette særlige tilbud er begrænset til den personkreds, der er omfattet af Servicelovens § 87, 88 og 94.

§ 37 og § 88 omhandler personer, med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. Personkredsen kan ikke opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår på arbejdsmarkedet, og ikke benytte tilbud efter anden lovgivning - eller opretholde eller forbedre personlige færdigheder eller livsvilkår.

§ 94 omhandler hjemløse.

Den folkeoplysende voksenundervisning skal betragtes som et supplement til Kofoeds Skoles indsats over for målgruppen. Deltagelse i den folkeoplysende voksenundervisning forudsætter derfor, at deltagerne bruger minimum ét af Kofoeds Skoles egne tilbud.

Økonomi og deltagerbetaling

Undervisningen tilbydes gratis, idet deltagerbetalingen dækkes via en finanslovsbevilling. Der ydes derfor ikke ekstra tilskud til nedsættelse af deltagerbetalingen for arbejdsledige, pensionister m.fl. Kultur- og Fritidsforvaltningen yder alene tilskud til leder- og lærerløn efter de almindeligt gældende regler.

Åbenhedskriteriet

Folkeoplysningsudvalget dispenserer i henhold til lovens § 37, stk. 5 for kravet om, at kurserne skal være åbne for alle, da tilbuddet retter sig mod brugere af Kofoeds Skole's egne tilbud og derfor ikke skal annonceres på offentligt tilgængelige steder.

Kofoeds Skoles brugere kan få udleveret en kursusplan, men på offentligt tilgængeligt materiale om skolens aktiviteter, må alene en generel beskrivelse af mulighederne for at deltage i folkeoplysende voksenundervisning i forbindelse med anden aktivitet på Kofoeds Skole beskrives.

Udslusning

Vurderer Kofoeds Skole, at en deltager i den folkeoplysende voksenundervisning vil kunne frekventere de almindelige tilbud hos folkeoplysende foreninger i kommunen, er skolen forpligtet til at henvise her til.«

F har udarbejdet en oversigt over møder og kurser på Kofoeds Skole og i Oplysningsforbundet for perioden 2004-14. marts 2007. Oversigten er opdelt i møder, der angives som ubetalte, forskellige typer møde med vederlæggelse eller refusion samt en gruppe af aktiviteter, der ligner daghøjskolens.

Siden Oplysningsforbundets stiftelse har der været drøftelser med Landsforbundet vedrørende indgåelse af en overenskomst om løn- og ansættelsesvilkår for underviserne. Den 23. januar 2006 sendte Landsforbundet ved Erling Kure en mail til Oplysningsforbundet ved bestyrelsesformand Ole Meldgaard vedhæftet Landsforbundets forslag til modeller for etablering af overenskomst. Oplysningsforbundet vurderede i samråd med Dansk Oplysnings Forbund (DOF) Landsforbundets forslag. Den 13. marts 2006 fremsendte DOF deres kommentarer til Oplysningsforbundet. DOF anbefalede Oplysningsforbundet ikke at acceptere de foreslåede modeller for etablering af overenskomst. Den 15. marts 2006 sendte Oplysningsforbundet til Landsforbundet en mail, hvori de foreslåede modeller til overenskomst blev afvist. Oplysningsforbundet meddelte samtidig, at man arbejdede på en løsning med at udvide omfanget af aflønning til underviserne for ydelser, som lå uden for lovens område.

Løsningen blev, at underviserne i Oplysningsforbundet og Oplysningsforbundet indgik »Aftaler angående A-løn og U-løn«. Af denne aftale, som er udateret, fremgår, at der ud over aflønning for undervisningstimer og forberedelse (U-timer) kan aflønnes for arbejdsopgaver, som ikke er omfattet af almindelig forberedelsestid (A-timer).

Ansatte undervisere på daghøjskoler er omfattet af »Rammeoverenskomst for ledere og lærere ved daghøjskoler« (Rammeoverenskomsten) 2005, indgået mellem Daghøjskoleorganisationernes Arbejdsgiversamarbejde og Lærernes Centralorganisation med tilhørende »Aftale om arbejdstid for månedslønnede lærere ved daghøjskolen« (Arbejdstidsaftalen). Af Rammeoverenskomsten fremgår bl.a., at daghøjskolelærere ved fastsættelse af løn kan få tillagt ansættelsesanciennitet, jf.

§ 6. Ligeledes har daghøjskolelærere ret til fuld løn under sygdom, jf. § 11, 6. ferieuge, jf. § 10, stk. 8, ferietillæg på 1,5 %, jf. § 10, stk. 4, mod ferielovens 1 %, samt mulighed for at få tilkendt godtgørelse for usaglig afskedigelse, jf. § 22, stk. 7. Af Arbejdstidsaftalen fremgår bl.a., at daghøjskolelærere kun afspadsere overarbejde med tillæg

451

på 50% inden 3 måneder efter normperiodens udløb, jf. § 6, stk. 3, og at overarbejde i visse situationer kan udbetales, jf. § 6, stk. 5.

Arbejdsopgaverne for månedslønnede lærere ved daghøjskoler er beskrevet i bilag 1 til Arbejdstidsaftalen, hvor bl.a. følgende fremgår:

»MÅNEDSLØNNEDE LÆRERES ARBEJDSOPGAVER I FORBINDELSE MED VARETAGELSE AF UNDERVISNING OG ØVRIGE OPGAVER

Den særlige form for undervisning ved daghøjskolen med stor grad af projektorientering, deltagerstyring og integreret vejledning fordrer fleksibilitet, samarbejdsevne, og udvikling af pædagogiske og faglige metoder. Det er ligeledes væsentligt, at der skabes sammenhæng i undervisningen. Det kan derfor være hensigtsmæssigt, at forberedelsen foregår kollektivt i forbindelse med projekter og emneuger.

Nedenstående opstilling af arbejdsopgaver er ikke udtømmende, men skal tjene til at bestemme, hvordan de forskellige arbejdsopgaver registreres i forbindelse med arbejdsplaner og arbejdstidsopgørelsen.

1. Undervisning og dertil hørende forberedelse

Bemærkninger:

Undervisning er en aktivitet for og sammen med kursister, hvor der sker læring i en planlagt fremadskridende proces.

Underviserne varetager den teoretiske og praktiske undervisning.

Underviserne varetager planlægning, forberedelse og efterbehandling af undervisningen.

Underviserne udarbejder og udvælger undervisningsmaterialer til den konkrete undervisning.

Underviserne kommenterer og vurderer deltagerens arbejde.

Underviserne medvirker i forskellige pædagogisk-administrative funktioner i tilknytning til undervisningen, f.eks. forløbsbeskrivelse, fremmødeliste og lignende.

Underviserne varetager almindeligt tilsyn med udstyr og inventar til undervisningen.

2. *Eksempler på arbejdsopgaver, som underviserne herudover kan pålægges at varetage*

- Ekskursioner, lejrskoler, studierejser og lignende.

...«

Til nærmere belysning af arbejde- og undervisningsopgaver på daghøjskoler er der fremlagt udskifter fra hjemmesider for daghøjskolerne »Kys en Tiger«, »Daghøjskolen Københavns Forkursus«, »Daghøjskolen i Centrum« og »Frederiksberg Daghøjskole og Kursuscenter«.

Af »Kys en Tiger«s hjemmeside fremgår bl.a. følgende:

»...«

En kompetenceudviklende daghøjskole

Undervisningen er tilrettelagt så hver enkelt deltager får gode muligheder for at udvikle sine individuelle kompetencer og særlige ressourcer. Men hensyn til faglige kompetencer prioriteres særligt emner relateret til pædagogik, social- og sundhedsfag, idræt, kommunikation og musiske/kreative fag. Undervejs i forløbet bliver den enkelte kursist afklaret i forhold til, hvordan kompetencerne kan indgå i et fremtidigt job eller uddannelsesforløb.

Vejledning og handlingsplan

Et vigtigt formål med et daghøjskoleophold på Kys en Tiger er udarbejdelse af handlingsplaner for job og uddannelse, således at ingen står i et tomrum efter daghøjskoleopholdet. Skolen prioriterer vejledningen højt og har tilknyttet professionelle vejledere, der både imødekommer behovet for personligt rådgivende samtaler samt uddannelsesvejledning. Om nødvendigt tilbyder skolen et fortløbende vejledende forløb for den enkelte, som rækker ud over skoleopholdet.

...«

Af »Daghøjskolen i Centrum«s hjemmeside fremgår bl.a. følgende:

»...«

Daghøjskolens overordnede målsætning er at eleverne kan vende tilbage til arbejdsmarkedet, samt genoptage det sociale liv, der ofte lider skade ved de føromtalte vanskeligheder. Er elever ikke i stand til at varetage et ordinært arbejde, afprøves mulighederne for fleksjob, skånejob, uddannelse/omskoling, arbejdsprøvning. Er erhvervsevnen for lille, undersøges mulighederne for frivilligt arbejde eller nye fritidsaktiviteter, der kan forbedre elevens livskvalitet.

...«

Af »Frederiksberg Daghøjskole og Kursuscenter«s hjemmeside fremgår bl.a. følgende:

»Frederiksberg Daghøjskole og Kursuscenter.

Tilbyder folkeoplysende undervisning, der styrker dine faglige og personlige kompetencer og dermed forbedrer dine muligheder i forhold til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet.

Formålet med kursus på FDK er at blive uddannelses- og jobparat og ikke mindst at (gen)finde lysten til at lære og udvikle sig.

Det vil sige at opnå varige kompetencer og et fundament, der er nødvendigt for at klare sig i uddannelsessystemet, på arbejdsmarkedet og generelt i samfundslivet . . .

...«

Af »Hvidbog om københavnske daghøjskoler 2009« fremgår bl.a., at der i Københavns Kommune er 6 daghøjskoler, hvoraf 4 er ungeskoler og 2 er sociale skoler. Endvidere fremgår bl.a. følgende:

»...«

452

SOCIALE SKOLER

Størstedelen af deltagerne på de sociale skoler modtager kontanthjælp, dagpenge eller sygedagpenge. En mindre del har ingen offentlig forsørgelse, men forsørges af ægtefælle eller andet.

...«

I samme periode (siden 2002) er de sociale skoler gået fra at dække en bred gruppe af aktiverede ledige, til at rette sig mere specifikt mod særlige, udsatte grupper.

Fælles for skolerne er at de løfter deltagerne 'ét trin op', så de bliver klar til uddannelse på forskellige niveauer, og får lyst til at tage aktiv del i samfundet. Daghøjskolerne skaber folkeoplysning og dannelse på moderne præmisser.

Skolerne må ligesom andre selvstændige virksomheder indrette sig efter markedet, dvs. den gældende elevsøgning. Men som socialøkonomiske virksomheder arbejder skolerne på at nå nogle menneskelige og samfundsmæssige mål for københavnere - her samlet under fire overskrifter.

BESKÆFTIGELSE OG INTEGRATION

At forberede til arbejdsmarkedet handler først og fremmest om at styrke deltagerens faglige og personlige kompetencer, skabe lyst og evne til at lære, og styrke til at vælge en vej frem. På forløb hvor hovedmålet er integration, fokuseres der på modet til at komme ud i byen, at skabe interesse for samfundet, og lyst til uddannelse.

Nogle deltagere går direkte videre i beskæftigelse, fx via praktik og mentorordninger. Andre har brug for uddannelse eller omskoling, så afklaring om uddannelse er vigtig på skolerne.

...«

SAMARBEJDE MED KØBENHAVNS KOMMUNE

Vi ønsker et forvaltningsskift fra Socialforvaltningen til Børne- & Ungeforvaltningen, så daghøjskoler kan administreres i sammenhæng med Ungdommens Uddannelsesvejledning og produktionsskolerne. Vi ser ikke daghøjskoler som behandlingssteder eller væresteder, men som undervisningssteder, der hører sammen med andre undervisningssteder.

...«

Oplysningsforbundet har til brug for sagen udarbejdet en oversigt over sagsøgernes antal undervisningslektioner pr. uge og omregnet

disse til arbejdstimer pr. uge i perioden fra foråret 2004 til og med efteråret 2007. Følgende fremgår:

Antal lektioner pr. uge jf. kataloget

	forår 2004	efterår 2004	forår 2005	efterår 2005	forår 2006	efterår 2006	forår 2007	efterår 2007
G	17	19	11	17	19	22	22	22
D	28	27	27	27	27	27	27	26
J	12	9	12	12	18	21	21	21
---	20	20	20	23	24	24	23	24
A	21	20	20	17	22	18	18	18
F	23	24	26	24	24	16	16	16
K	15	16	15	15	18	18	18	18
E			24	17	17	17	17	15
I	21	16	22	23	21	17	20	15
H	24	24	24	24	24	24	24	24
B	18	18	18	18	18	18	18	5
C	19	19	23	14	16	19	19	19

Omregnet til arbejdstimer pr. uge

	forår 2004	efterår 2004	forår 2005	efterår 2005	forår 2006	efterår 2006	forår 2007	efterår 2007
G	27,2	30,4	17,6	27,2	30,4	35,2	35,2	35,2
D	44,8	43,2	43,2	43,2	43,2	43,2	43,2	41,6
J	19,2	14,4	19,2	19,2	28,8	33,6	33,6	33,6
---	32	32	32	36,8	38,4	38,4	36,8	38,4
A	33,6	32	32	27,2	35,2	28,8	28,8	28,8
F	36,8	38,4	41,6	38,4	38,4	25,6	25,6	25,6
K	24	25,6	24	24	28,8	28,8	28,8	28,8
E	0	0	38,4	27,2	27,2	27,2	27,2	24
I	33,6	25,6	35,2	36,8	33,6	27,2	32	24
H	38,4	38,4	38,4	38,4	38,4	38,4	38,4	38,4
B	28,8	28,8	28,8	28,8	28,8	28,8	28,8	8
C	30,4	30,4	36,8	22,4	25,6	30,4	30,4	30,4

153

Retsgrundlaget

Af folkeoplysningsloven fremgår bl.a. følgende:

»§ 2 Kommunalbestyrelsen skal sikre rammerne for, at børn, unge og voksne kan etablere og tage del i den frie folkeoplysende virksomhed, jf. stk. 2-4.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen yder tilskud til

1) undervisning, studiekredse, foredragsvirksomhed, debatskabende aktiviteter og aktiviteter tilrettelagt som fleksible tilrettelæggelsesformer for voksne og for børn og voksne sammen, jf. kapitel 4 om folkeoplysende voksenundervisning,

...

Kapitel 2. Folkeoplysende foreninger som grundlag for tilskud

...

§ 4 En folkeoplysende forening er

1) en forening, der tilbyder folkeoplysende voksenundervisning mv., jf. kapitel 4, eller

...

Stk. 2. En folkeoplysende forening efter stk. 1, nr. 1, skal

...

5) have en folkeoplysende voksenundervisningsvirksomhed, der som udgangspunkt er åben for alle, jf. § 8, stk. 5,

...

Kapitel 3. Fordeling af tilskud

§ 6 Kommunalbestyrelsen fastsætter og fordeler årligt en beløbsramme til

1) den folkeoplysende voksenundervisning, jf. kapitel 4, og

...

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at dele af den beløbsramme, der er nævnt i stk. 1, skal anvendes til nærmere angivne formål inden for lovens område.

Kapitel 4. Den folkeoplysende voksenundervisning

§ 7 Formålet med den folkeoplysende voksenundervisning er med udgangspunkt i undervisningen at øge den enkeltes almene og faglige indsigt og færdigheder for at styrke evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet.

Stk. 2. Den folkeoplysende voksenundervisning omfatter undervisning, studiekredse, foredragsvirksomhed, debatskabende aktiviteter og aktiviteter tilrettelagt som fleksible tilrettelæggelsesformer, hvortil der er knyttet deltagerbetaling, jf. dog § 8, stk. 2.

Stk. 3. Der kan ikke ydes tilskud til formelt kompetencegivende undervisning.

§ 8 Tilskud ydes til foreningen til aflønning af lærere og ledere inden for den folkeoplysende voksenundervisning, jf. §§ 1 og 7. Aflønning mv. skal være i overensstemmelse med reglerne fastsat i medfør af § 52. Den folkeoplysende virksomhed skal forestås af en eller flere ledere.

Stk. 2. Den enkelte forening afsætter 10 pct. af beløbsrammen, jf. stk. 1, til debatskabende aktiviteter, der kan afregnes på andre udgifts-

typer end lærer- og lederløn. Aktiviteterne skal opfylde betingelserne i §§ 1 og 7. Det er ikke en betingelse, at der er knyttet deltagerbetaling til aktiviteter, der får tilskud af denne pulje. Ved finansårets udgang skal der ske tilbagebetaling af ikke forbrugte tilskud af puljen. Kommunalbestyrelsen kan dog beslutte, at mindre, uforbrugte tilskud af puljen overføres til næste års pulje.

...

Stk. 5. Den folkeoplysende voksenundervisning skal stå åben for alle, jf. dog § 43, stk. 5. Folkeoplysningsudvalget kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, godkende denne for en bestemt afgrænset deltagerkreds, jf. § 37, stk. 5.

§ 9 Inden for loven og de i medfør heraf udstedte regler træffer den enkelte forening beslutning om deltagerbetalingen, om ansættelse og afskedigelse af ledere, lærere og andre medarbejdere, om valg af emner og tilrettelæggelsesform, om andre aktiviteter, om kursuslængde og om antallet af deltagere på det enkelte hold.

...

§ 37 ...

Stk. 5. Folkeoplysningsudvalget træffer afgørelse om godkendelse af virksomhed for en bestemt afgrænset deltagerkreds, jf. § 8, stk. 5,

...

Afsnit II a. Daghøjskoler

Kapitel 12 a.

§ 45 a Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om at yde tilskud til en daghøjskole, hvis følgende betingelser er opfyldt:

...

2) Daghøjskolens formål er at tilbyde undervisning med folkeoplysende eller beskæftigelsesfremmende sigte tilrettelagt for voksne.

...

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan som vilkår for at yde tilskud kræve, at der for ansatte ved daghøjskolen følges regler om løn- og ansættelsesvilkår, herunder om pensionsvilkår, som er fastsat af eller aftalt med en kommunalbestyrelse.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte yderligere betingelser for at yde tilskud, herunder om tilbagebetaling af tilskud, hvis tilskudsbetingelserne ikke er opfyldt.

...

Afsnit IV. Fælles bestemmelser

Kapitel 14. Løn og forsøg

§ 52 Finansministeren eller den, ministeren bemyndiget hertil, udarbejder regler og kan herudover indgå aftaler om løn- og andre ansættelsesvilkår for lærere og ledere, jf. kapitel 4 og 13,

454

...«

§ 45 a, stk. 2, blev indsat i folkeoplysningsloven i forbindelse med daghøjskolereformen ved lov nr. 149 af 25. marts 2002 om ændring af folkeoplysningsloven mv. Om baggrunden for indførelsen af § 45 a, stk. 2, fremgår det af Undervisningsministeriets besvarelse af Folkeetingets Uddannelsesudvalgs spørgsmål 44 (L 79 - bilag 247) bl.a., at

»Med den foreslåede § 45 a, stk. 2, i lovforslaget varetages den interesse, de tilskudsydende myndigheder kan have i at stille vilkår angående løn- og ansættelsesvilkår hos tilskudsmodtagende daghøjskoler. De kan herved sikre, at daghøjskolens løn- og ansættelsesvilkår er så hensigtsmæssige som mulige i forhold til de lokale uddannelsesmæssige og aktiveringsmæssige hensyn, der ligger bag ydelsen af tilskud.«

I medfør af § 52 i folkeoplysningsloven og efter bemyndigelse fra Finansministeriet er udstedt bekendtgørelse nr. 353 af 15. maj 2003 om løn- og andre ansættelsesvilkår for ledere og lærere ved undervisning mv. (lønbekendtgørelsen). Heraf fremgår bl.a. følgende:

»Ansættelse mv.

§ 2 Den enkelte forening træffer beslutning om ansættelse og afskedigelse af ledere og lærere, jf. § 9 i folkeoplysningsloven.

...

Stk. 3. Lærere ansættes for en tidsbegrænset periode.

...

Løn til lærere

§ 8 Timelønnen for en arbejdstime på 60 minutter udgør 1/1924 af skalatrin 33, stedtillægsområde III, i statens tjenestemandslønssystem, 123,87 kr. (niveau 1. oktober 1997).

§ 9 En undervisningslektion er på 45 minutter.

Stk. 2. For hver undervisningslektion ydes betaling for 1,6 arbejdstime. 198,20 kr. (niveau 1. oktober 1997).

Stk. 3. Lønnen efter stk. 2 omfatter ud over selve undervisningen, fælles planlægning samt planlægning, forberedelse og efterbehandling af undervisningen, medvirken ved visse pædagogisk-administrative funktioner i tilknytning til undervisningen som fx forløbsbeskrivelse, fremmødelister, pauser, o.l.

Stk. 4. Ud over løn mv. for undervisning kan der afholdes udgifter til øvrige lovpligtige ydelser vedr. lønmodtagere.

§ 10 Der lønnes kun for gennemført undervisning.

Stk. 2. Lærere har uanset bestemmelsen i stk. 1 krav på løn for undervisningslektioner, der aflyses med mindre end 1 uges varsel.

Feriegodtgørelse

§ 11 Ledere og lærere er omfattet af ferielovens regler.

Stk. 2. Fuldtidsbeskæftigede og deltidsbeskæftigede ledere, der holder ferie med løn, er berettigede til et ferietillæg på 1,5%, der træder i stedet for det i ferielovens § 14, stk. 1, nævnte tillæg.

Stk. 3. Til timelønnede ledere og lærere ydes feriegodtgørelse på 12,5%, jf. ferielovens § 12.

...«

Af deltidsloven fremgår bl.a.:

»§ 2. For lønmodtagere ansat i staten og folkekirken, der ikke i medfør af kollektiv overenskomst er sikret de i § 1, stk. 1, nævnte rettigheder, anvendes bestemmelserne i §§ 1-3 i aftale af 2. september 1999 om implementering af deltidsdirektivet, der er indgået mellem Finansministeriet, Statsansattes Kartel, Statstjenestemændenes Centralorganisation II, Akademikernes Centralorganisation, Lærernes Centralorganisation og Overenskomstansattes Centralorganisation, i stedet for Aftalen. Det samme gælder for andre lønmodtagere, hvis løn- og ansættelsesvilkår aftales, fastsættes eller godkendes af finansministeren. Denne aftale er optrykt som bilag B til loven.

...

§ 3 I de tilfælde, hvor der ikke findes nogen sammenlignelig fuldtidsansat i samme virksomhed, og hvor der ikke foreligger en kollektiv overenskomst, der finder anvendelse, eller som i øvrigt regulerer spørgsmålet, anvendes til sammenligning de kollektive overenskomster, som sædvanligvis er gældende inden for vedkommende eller tilsvarende faglige område.

Stk. 2. Hvor det er hensigtsmæssigt, anvendes princippet om forholds-mæssig aflønning og forholdsmæssige rettigheder for en deltidsansat, der ikke er omfattet af en kollektiv overenskomst.

§ 4. ...

Stk. 3. En lønmodtager, hvis sag i medfør af stk. 1 ikke afgøres efter fagretlige regler, og hvis løn i strid med loven er lavere end en sammenlignelig fuldtidsansats, har krav på forskellen.

...«

Af den i lovens § 2 nævnte aftale af 2. september 1999 (bilag B) fremgår bl.a.:

»§ 1. Rådets direktiv 97/81/EF af 15. december 1997 om rammeaftalen vedrørende deltidsarbejde, der er indgået af Unice, CEEP og EFS, jf. bilag A, gælder inden for det område, der dækkes af aftaler og overenskomster indgået på den ene side af eller efter bemyndigelse fra Finansministeriet og på den anden side af de underskrivende centralorganisationer eller organisationer, der er tilsluttet disse.«

Direktivet fastslår, at det har til formål at iværksætte rammeaftalen vedrørende deltidsarbejde, der blev indgået den 6. juni 1997, og at

medlemsstaterne skal sætte de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft.

Af rammeaftalen fremgår bl.a.:

»§ 3: *Definitioner*

I denne aftale forstås ved

1) »deltidsansat« en ansat, hvis normale arbejdstid, beregnet på en ugentlig basis eller i gennemsnit over en

455

ansættelsesperiode på op til et år, er lavere end den normale arbejdstid for en sammenlignelig fuldtidsansat

2) »en sammenlignelig fuldtidsansat« en fuldtidsansat i samme virksomhed, der har samme type ansættelseskontrakt eller ansættelsesforhold, og som er involveret i samme eller tilsvarende arbejde/beskæftigelse, idet der tages hensyn til andre forhold, der kan omfatte anciennitet, kvalifikationer/færdigheder.

Hvor der ikke findes nogen sammenlignelig fuldtidsansat i samme virksomhed, skal sammenligningen ske ved henvisning til den kollektive aftale, der finder anvendelse, eller - hvis en sådan ikke foreligger - i overensstemmelse med national lovgivning, kollektive aftaler eller praksis.

§ 4: *Princippet om ikke-forskelsbehandling*

1. Hvad angår ansættelsesvilkår, må deltidsansatte ikke behandles på en mindre gunstig måde end sammenlignelige fuldtidsansatte, udelukkende fordi de arbejder på deltid, medmindre forskelsbehandlingen er begrundet i objektive forhold.«

Af bemærkningerne til lovens § 3 (L 214, fremsat den 29. marts 2001) fremgår:

»I stk. 1 foreslås det at definere, hvem der er en sammenlignelig fuldtidsansat, hvis der ikke findes en sådan person i den virksomhed, hvor den deltidsansatte er ansat, og der derudover ikke er en kollektiv overenskomst, der finder anvendelse på ansættelsesforholdet, eller den kollektive overenskomst, der finder anvendelse på ansættelsesforholdet, ikke definerer sammenligningspersonen i dette tilfælde. Det fremgår af rammeaftalen, som direktivet gennemfører, at sammenligningen i en sådan situation skal ske i overensstemmelse med national lovgivning, kollektive aftaler eller praksis. Det foreslås, at der i den situation til sammenligning anvendes de kollektive overenskomster, som sædvanligvis er gældende inden for vedkommende eller tilsvarende faglige område. Bestemmelsen svarer til arbejdsmiljølovens § 10, stk. 2, hvor sikkerhedsrepræsentanten er beskyttet mod afskedigelse og anden forringelse af sine forhold på samme måde, som tillidsmænd inden for vedkommende eller tilsvarende faglige område.

Det foreslås i Stk. 2, at princippet om forholdsmæssige aflønning og forholdsmæssige rettigheder anvendes for en deltidsansat, der ikke er omfattet af en kollektiv overenskomst, i det omfang det er hensigtsmæssigt. Hermed fastslås, at der i disse tilfælde ikke er tale om, at den deltidsansatte bliver behandlet mindre gunstigt end den sammenlignelige fuldtidsansatte, hvis der alene er tale om, at den deltidsansattes rettigheder proportionalt svarer til den fuldtidsansattes. For en deltidsansat der er omfattet af en kollektiv overenskomst, fremgår det fx af LO/DA-aftalens § 4, stk. 2, at princippet om forholdsmæssige rettigheder anvendes i forhold til de rettigheder, som følger af kollektive overenskomster.«

Af lov om tidsbegrænset ansættelse fremgår bl.a.:

»§ 1. Lovens formål er at forbedre kvaliteten af tidsbegrænset ansættelse ved at anvende princippet om ikkeforskelsbehandling og at fastsætte rammer, der skal forhindre misbrug hidrørende fra flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelsesforhold.

§ 2. Loven gælder for lønmodtagere, der ikke i medfør af en kollektiv overenskomst er sikret de rettigheder, der som minimum svarer til bestemmelserne i direktiv 1999/70/EF af 28. juni 1999 om rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, der er indgået af EFS, UNICE og CEEP.

...

§ 3. Ved lønmodtager forstås i denne lov en person, der modtager vederlag for personligt arbejde i tjenesteforhold.

Stk. 2. Ved tidsbegrænset ansat forstås i denne lov en lønmodtager i et ansættelsesforhold, der er etableret direkte mellem lønmodtageren og en arbejdsgiver, når tidspunktet for ansættelsesforholdets udløb er fastsat ud fra objektive kriterier såsom en bestemt dato, fuldførelsen af en bestemt opgave eller indtrædelsen af en bestemt begivenhed.

Stk. 3. En lønmodtager anses i denne lov ikke for at være tidsbegrænset ansat, hvis ansættelsesforholdet er fastsat til udløb, når lønmodtageren når den alder, der gælder for tilbagetrækning fra det pågældende erhverv eller den pågældende virksomhed, eller lønmodtageren kan oppebære folkepension eller alderspension fra arbejdsgiveren.

Stk. 4. Ved en sammenlignelig fastansat forstås i denne lov en fastansat i samme virksomhed, der er i et tidsbegrænset ansættelsesforhold, og som udfører samme eller tilsvarende arbejde, idet der tages hensyn til kvalifikationer og færdigheder.

Stk. 5. Hvis der ikke findes nogen sammenlignelig fastansat i samme virksomhed, og hvis der ikke foreligger en kollektiv overenskomst, der finder anvendelse, eller som i øvrigt regulerer spørgsmålet, anvendes til sammenligning de kollektive overenskomster, som sædvanligvis er gældende inden for vedkommende eller tilsvarende faglige område.

§ 4. Ansættelsesvilkårene for en tidsbegrænset ansat må ikke være mindre gunstige end de, der gælder for en sammenlignelig fastansat, hvis forskelsbehandlingen udelukkende er begrundet i ansættelsesforholdets tidsbegrænsede varighed, og den ikke er begrundet i objektive forhold.

Stk. 2. Princippet om forholdsmæssig aflønning og forholdsmæssige rettigheder anvendes, hvor rettigheder optjenes eller erhverves i forhold til ansættelsestidens længde.

...

§ 8 . . .

456

Stk. 2. En lønmodtager, hvis løn i strid med loven er lavere end en sammenlignelig fastansats, har krav på forskellen«

Af forslag til lov om tidsbegrænset ansættelse fremgår følgende under bemærkningerne til § 3 (L 202, fremsat den 27. marts 2003):

»...

I stk. 4 foreslås den person, som den tidsbegrænset ansatte skal sammenlignes med - den sammenlignelige fastansatte - defineret. Definitionen svarer til rammeaftalens definition. Sammenligningspersonen skal være ansat i den samme virksomhed som den tidsbegrænset ansatte og være ansat i en tidsbegrænset stilling. For at kunne bruges som sammenligningsperson, skal den fastansatte udføre samme eller tilsvarende arbejde som den tidsbegrænset ansatte. Begreberne samme arbejde og tilsvarende arbejde er ikke nærmere defineret i rammeaftalen. Begrebet samme arbejde kendes også fra ligelønsloven og loven om forbud mod forskelsbehandling. Tilsvarende arbejde vil sige arbejde, der ligger på linie med det arbejde den tidsbegrænset ansatte udfører.

Ved sammenligningen skal der tages hensyn til den fastansattes kvalifikationer og færdigheder. Selv om den fastansatte er sammenligningsperson på grund af det arbejde, der udføres, kan der således fortsat være individuelle forhold, som fx uddannelse og erfaring, hos den fastansatte, der skal tages hensyn til, når man sammenligner den tidsbegrænset ansatte med den fastansatte.

I stk. 5 foreslås det at definere, hvem der er en sammenlignelig fastansat, hvis der ikke er en sådan person i den virksomhed, hvor den tidsbegrænset ansatte er ansat, og der derudover ikke er en kollektiv overenskomst, der finder anvendelse på ansættelsesforholdet, eller den kollektive overenskomst, der finder anvendelse på ansættelsesforholdet, ikke definerer sammenligningspersonen i dette tilfælde. Det fremgår af rammeaftalen, at sammenligningen i en sådan situation skal ske i overensstemmelse med national lovgivning, kollektive aftaler eller

praksis. I den situation foreslås det at anvende de kollektive overenskomster, som sædvanligvis er gældende inden for vedkommende eller tilsvarende faglige område. Dette svarer til deltidslovens § 3.«

Forklaringer

Susanne Munck har forklaret blandt andet, at hun tidligere har været leder af en daghøjskole i Køge i 3-4 år. Fra 2005 til 2007 var hun viceskoleleder i Oplysningsforbundet. Daghøjskoler er for personer, som mangler afklaring, og som har brug for at komme videre. Det er mennesker, som af den ene eller anden grund er udstødte. På daghøjskoler kommer også mennesker med depressioner. Der kræves ingen kvalifikationer for at komme ind på en daghøjskole. Man kan for så vidt godt melde sig til en daghøjskole uden at være blevet henvist af kommunen, men optagelse kræver dog, at kommunen bevilliger opholdet. Man kan ikke blive optaget direkte fra gaden. Hun ved ikke, hvad et ophold på en daghøjskole koster. Det er forskelligt, hvor mange fag den enkelte elev deltager i på en daghøjskole. Der er mulighed for at følge kreative fag. Det er kommunen, som bestemmer, hvad den enkelte skal modtage undervisning i. Elevernes fremmøde bliver registreret, men der er ikke krav om et minimumsfremmøde.

Undervisningen på Oplysningsforbundet er individuelt tilrettelagt med fokus på, hvad der er vigtigt for den enkelte. Det er en meget helhedsorienteret undervisning. Det faglige indhold bruges som led i behandlingen af eleven. Forskellen mellem folkeoplysende voksenundervisning og voksenundervisning på daghøjskoler er det helhedsorienterede. Underviserne ved folkeoplysende virksomheder skal kunne deres fag, men undervisningen stiller ikke nær så store krav som på daghøjskolerne. Da hun var viceformand i Oplysningsforbundet, var det et krav, at man brugte Kofoeds Skoles aktiviteter for at blive optaget i Oplysningsforbundet. De elever i Oplysningsforbundet, som er sendt fra kommunen via licitation, kommer i beskæftigelsesfremmende øjemed. Undervisningen i Oplysningsforbundet er både helhedsorienteret og fagligt orienteret. Hun tror, at der er mest helhedsorienteret undervisning i Oplysningsforbundet. Det er sammensætningen af elever, som afgør, om undervisningen bliver helhedsorienteret. Der er ikke forbud mod, at undervisningen er beskæftigelsesfremmende. Der er grupper af elever i Oplysningsforbundet, som også kunne gå på en daghøjskole. Der er også elever i Oplysningsforbundet, som ikke kunne få plads på en daghøjskole, f.eks. førtidspensionister eller elever, som ønsker undervisning, der ikke er beskæftigelsesfremmende. Hun tror ikke, at en daghøjskole kan rumme de 800-900 elever, der er i Oplysningsforbundet. Hvis det var en kombination af folkeoplysende virksomhed og daghøjskole, kunne det måske lade sig gøre. I Oplysningsforbundet kommer der rigtig mange selvmødere.

Hun kan ikke huske, om hun har skrevet indkaldelsen af 15. marts 2006 til ekstraordinært lærermøde. DOF anbefalede ikke, at Oplysningsforbundet accepterede de af Uddannelsesforbundet (tidligere Landsforbundet) foreslåede modeller til indgåelse af overenskomst. Ydermere var Oplysningsforbundet også bekymret for, at Københavns Kommune ønskede at begrænse antallet af daghøjskoler, var heller ikke sikkerhed for Oplysningsforbundets fremtid, hvis det blev omdannet til en daghøjskole.

A har forklaret blandt andet, at hun begyndte med at undervise på Kofoeds Skole i 2000. Hendes arbejdsgiver var KKA Tidligere havde hun undervist i afspænding på forskellige aftenskoler. Hun underviser nu i rytmik og musik. Undervisningen i Oplysningsforbundet er anderledes, end da hun underviste på aftenskole. Der var ikke administrativt arbejde forbundet med undervisningen

457

på aftenskole; hun skulle alene krydse af, hvem der mødte op til undervisningen. Hendes arbejde på aftenskolen blev ikke kontrolleret, og der var ikke møder med de øvrige undervisere. Hun fik løn for de timer, hun brugte på undervisningen. Arbejdet i Oplysningsforbundet er mere omfattende, og hun har meget samarbejde med de andre undervisere.

På Kofoeds Skole er der ansat socialrådgivere, men lærerne i Oplysningsforbundet og Kofoeds Skole fungerer som en enhed. Sammensætningen af eleverne på hendes hold kan kræve særlig tilrettelæggelse af musiktimerne. Hendes undervisning i Oplysningsforbundet er helhedsorienteret. Hun må ofte deltage i blandt andet konfliktløsning og bliver ofte involveret i elevernes problemer, som hun er nødt til at forholde sig til. Hun laver også indstillingsarbejde for studievejledningen. Hun lavede ikke tilsvarende indstillingsarbejde, da hun underviste på aftenskole. De fleste elever i Oplysningsforbundet har prøvet at spille instrumenter før. Der er mange, som bruger faget til individuel udvikling, og eleverne kan f.eks. bruge hendes undervisning til at turde stille sig op i en forsamling og tale. Faget bruges også af elever med depression. Faget og undervisningen har et beskæftigelsesfremmende formål, idet eleverne lærer at stå op om morgenen og får livsmod og livsgnist. Der har ikke været afbrydelser i hendes ansættelsesforhold ud over de afbrydelser, som er en følge af, at ansættelsesforholdene har været tidsbegrænsede. Allerede inden et semester er slut, aftales forløbet omkring det næste semester. Blandt andet aftales antallet af hold og antallet af timer. Hun kan ikke have anden beskæftigelse ved siden af arbejdet i Oplysningsforbundet, da arbejdet er så godt som på fuld tid.

Hun har tidligere som elev deltaget i et kursus om musik på Den Rytmske Daghøjskole. Kurset gav hende både pædagogiske og faglige redskaber. Hun kan ikke huske, hvem der betalte for opholdet.

B har forklaret blandt andet, at hun underviser i keramik i Oplysningsforbundet. Hun blev i 2001 ansat af KKA. Tidligere havde hun undervist i keramik på AOK. Hun underviser mange forskellige elever, blandt andre mange psykisk syge - angste depressive eller personer med fobier. Eleverne bruger faget til at få ro på tilværelsen. Hun kan ikke angive, hvor stor en del af eleverne der kan gå ud og få arbejde efter undervisningsforløbet. Det afhænger meget af de enkelte elever. Der er forskel på den måde, hun underviser på, når hun underviser i Oplysningsforbundet, i forhold til undervisningen på AOK. Hun er mere socialrådgiver i Oplysningsforbundet. I 2007 blev hun ramt af brystcancer hvorfor hun var sygemeldt i et år og derefter delvist sygemeldt i et halvt år. Hun fik ikke løn under sygdommen, men sygedagpenge. Hendes økonomiske situation var så dårlig, at hun havde egen socialrådgiver på Rigshospitalet. Oplysningsforbundet oplyste, at der ikke var tegnet en forsikring, som kunne udbetale erstatning i tilfælde af kritisk sygdom. Hun ville have fået ca. 100.000 kr. skattefrit, hvis der havde været tegnet en sådan forsikring. Mens hun var sygemeldt, blev hendes undervisning varetaget af en vikar. Da hun kom tilbage til Oplysningsforbundet, begyndte hun med at undervise et hold, mens vikaren underviste to hold. Hun underviser nu alle tre hold. Hun arbejder i weekenden som selvstændig keramiker. Det er ikke muligt at have anden beskæftigelse ved siden af arbejdet i Oplysningsforbundet. Hun mærkede ingen ændringer i sit ansættelsesforhold, da hun overgik fra at være ansat af KKA til at være ansat af Oplysningsforbundet. Hun fik ingen information omkring skiftet af arbejdsgiver.

Hun har tidligere som elev deltaget i et kursus på dans- og bevægelseslinjen på Den Rytmske Daghøjskole. Sammen med uddannelsen som afspændingspædagog har hun kunnet bruge det senere. Deltagelsen i kurset blev finansieret af det offentlige.

C har forklaret blandt andet, at undervisningen i musik ikke blot er undervisning i musik, men også meget mere. Han underviser ca. 35 elever om ugen. Det er meget forskelligt, hvor mange elever der møder op til undervisningen. Den enkelte elev kan modtage op til fem timers undervisning i musik om ugen. Eleverne har også andre fag, hvilket ikke er normalt inden for folkeoplysende virksomhed. Underviserne diskuterer eleverne indbyrdes, herunder deres mulighed for videreudvikling. Det har betydning for tilrettelæggelsen af pædagogikken. Der sker kun en begrænset koordinering mellem underviserne i Oplysningsforbundet. Eleverne vælger selv, om de ønsker undervisning i musik. Han har en socialpædagogisk baggrund og har tidligere været i praktik

på Kofoeds Skole. Han er ikke snævert fagorienteret, idet der er et socialpædagogisk element i hans undervisning. Han fører samtaler med eleverne og hjælper dem med at få afklaring med hensyn til uddannelse eller arbejde. Siget med undervisningen er, at eleven opnår klarhed i alle aspekter.

D har forklaret blandt andet, at hun er ansvarlig for tekstilværkstedet, hvor hun underviser både mænd og kvinder. Nogle elever vælger at arbejde med beklædning, fordi de gerne vil være designere. Eleverne har typisk otte eller ni timers undervisning om ugen. Holdene bliver løbende fyldt op, hvis der sker frafald. Hun skriver dagbøger om elevernes fremmøde, og hendes noteringer sendes til Kofoeds Skole. Formålet er at få overblik over, hvor mange elever der er. Der afholdes ugentligt et fællesmøde, hvor man drøfter optag af nye elever. Hvis en licitationselev ikke møder op, skal det rapporteres til skolen. Licitationseleverne modtager samme undervisning som de andre elever, men licitationseleverne kræver ofte mere opmærksomhed. Hun tager sig også af de problemer, som den enkelte elev har. Hun

458

kan selv foretage indkøb af varer til tekstilværkstedet. Inden KKA's konkurs i 2004 havde hvert værksted eget budget. Efter KKA's konkurs kan hun bestille de varer, som hun ønsker til værkstedet. Større indkøb taler hun med Ellen eller Karsten om.

E har forklaret blandt andet, at han underviser i billedkunst. Han blev ansat i 2005. Han har tidligere undervist i web-design på »Daghøjskolen i - -«. Eleverne i Oplysningsforbundet er generelt mere motiverede, end eleverne på daghøjskolen var. På daghøjskolen følte eleverne, at de blev presset til at modtage undervisning i fag, som ikke interesserede dem. Fremmedefrekvensen for eleverne på daghøjskolen og eleverne i Oplysningsforbundet er den samme. Der er ikke forskel på den måde, han underviser på, når han underviser i Oplysningsforbundet, i forhold til da han underviste på daghøjskolen. Han oplever, at der i Oplysningsforbundet er kommet flere elever, som har bedre sociale kvalifikationer end tidligere. Han tror, at årsagen er den øgede arbejdsløshed, og at kommunerne er meget fokuserede på aktivering af de ledige. Der kommer nu også en del elever med stresssymptomer og elever, som er på sygedagpenge, og som måske skal på pension eller arbejdsprøvning. Han har haft elever, som har fulgt hans kurser i to-tre år; de oplever, at kurserne er en social opmuntring. Han er bekendt med, at flere elever er kommet i beskæftigelse efter opholdet i Oplysningsforbundet. Der er elever, som har op til 12 timers undervisning om ugen i hans fag. De bedste elever holder op midt i forløbet, hvilket er positivt, da de herefter går videre til andre ting, f.eks. en designuddannelse. Han mener ikke, at undervisningen er kompetencegivende, men at den giver eleverne mulighed for at træffe et generelt valg om arbejde.

F har forklaret blandt andet, at hun har undervist på Kofoeds Skole siden 1995. Hun blev oprindeligt ansat af KKA. Hun var ikke fra begyndelsen klar over, at KKA var arbejdsgiver. Det opdagede hun, da hun fik den første lønseddel. Hun har ikke tidligere undervist på en daghøjskole, men hun har undervist på en aftenskole. På aftenskolen underviste hun eleverne i et på forhånd fastlagt pensum. Eleverne i Oplysningsforbundet kan være analfabeter og ordblinde, hvorfor hun er nødt til at tage specielle hensyn. Hun kan ikke bare møde op og undervise.

Hun var talskvinde for lærerne frem til 2006. Hun har udarbejdet opgørelse over »Møder og kurser KS og KSO, 2004 - nu«. Opremsningen af møder og kurser på side 1 i opgørelsen er ikke en del af hendes undervisning, men ligger ud over. Hun har blandt andet haft møder med praktikanter, som hun har vejledt. På de fælles sektionsmøder blev større emner drøftet, herunder blandt andet konfliktløsning, ligesom eksempelvis en psykolog kunne deltage i møderne. Hun har brugt ca. tre timer om måneden på møder, som ikke har noget at gøre med undervisningen. Oplysningsforbundet begyndte efter nogen tid at aflønne for blandt andet deltagelse i de fælles sektionsmøder. Disse møder

var ikke tidligere blevet honoreret. Der var ingen forskel på indholdet af de fælles sektionsmøder, som underviserne ikke fik løn for at deltage i, sammenholdt med de fælles sektionsmøder, som nu honoreres. Hun ved ikke, om der er mødepligt til infomøder, men hun ved, at fremmøde bliver registreret.

G har forklaret blandt andet, at hun underviser i mange fag i Oplysningsforbundet - de fleste såkaldte faglige fag. Der er også meget socialt arbejde. I faget tysk har eleverne meget forskellige niveauer, da der kun er et tysk-hold. Hun underviser også på AOF i tysk og violin. Der er stor forskel på den undervisning, hun forestår i AOF-regi i forhold til undervisningen i Oplysningsforbundet. Eleverne ved AOF er folkepensionister, har ofte erfaring i tysk og er meget motiverede for at lære. Hun kan regne med, at eleverne i AOF-regi er forberedte. Det er ofte ikke tilfældet med eleverne i Oplysningsforbundet. Der er elever i Oplysningsforbundet, som kommer år efter år.

H har forklaret blandt andet, at han sidder i Oplysningsforbundets bestyrelse som medarbejderrepræsentant. Udertil er der kun én Kofoeds Skole. Oplysningsforbundet er til for at servicere Kofoeds Skole, og Kofoeds Skole har bestemmende indflydelse i bestyrelsen i Oplysningsforbundet. Der er to mellemledere i Oplysningsforbundet, som refererer til Kofoeds Skole. Da Oplysningsforbundet blev etableret, ville underviserne gerne omdanne det til en daghøjskole, mens ledelsen ønskede at bibeholde det som et oplysningsforbund. Aftalen om A-løn og U-løn blev forhandlet mellem underviserne og lederne. Aftalen blev indgået i 2006, fordi underviserne og lederne var enige om, at underviserne ikke udelukkende udførte folkeoplysende virksomhed. Carsten Jensen, Jens Aage Bjørkøe og Susanne Munck var med til at indgå aftalen. Han har ikke mange A-timer - ca. tre om måneden, men det er der mange, som har. Man afleverer en seddel påført de timer, som ikke er U-timer. Han har fået betaling for stort set alt det arbejde, som han har udført. Måske mangler der 10-15 minutter på licitationselever her og der.

Han har tidligere været elev på et kursus på Daghøjskolen i København, Østerbro Afdeling. Der var tale om et samlet hold i næsten hele kursuserioden. Kurset har været medvirkende til, at han er blevet bedre til at formidle et budskab og til at tale i en forsamling.

I har forklaret blandt andet, at han har undervist på - - - Daghøjskole og AOF. Der er stor forskel på at arbejde på en aftenskole i forhold til at arbejde i Oplysningsforbundet. På aftenskolen er der ikke noget fællesskab underviserne imellem. I Oplysningsforbundet optages flere elever, end der er plads til. Det sker for at have elever til at fylde op med, hvis der er nogen, som ikke møder op. Han har otte forskellige hold. Eleverne

459

melder sig til for et semester, og udgangspunktet er, at de er der i de planlagte ca. 20 uger. Skemaerne bliver lagt lang tid i forvejen. Det er studievejledningen, som bestemmer fagene for den enkelte. Hvis der kommer en elev midt i semesteret, kan studievejledningen finde på at spørge, om der kan komme en elev mere ind på holdet. Det kan både være selvmødere eller licitationselever, som kommer midt i semesteret.

J har forklaret blandt andet, at hun fra 2001 har arbejdet på Kofoeds Skole. Hun underviser indvandrerkvinder i motion m.v. Hun underviser en bred gruppe af både unge og ældre. De aktiviteter, som hun forestår i Oplysningsforbundet, minder om de aktiviteter, som er anført i beskrivelse af Daghøjskolen for Indvandrerkvinder fra »Hvidbog om københavnske daghøjskoler 2009«. Hun tror, at kommunen er ligeglad med, om aktiveringen af indvandrerkvinder sker på Daghøjskolen for Indvandrerkvinder eller i Oplysningsforbundet. Mange af hendes elever modtager også undervisning i andre fag. Eleverne er typisk på overførselsindkomst. I modsætning til et folkeoplysningsforbund, hvor undervisningen finder sted om aftenen, sker undervisningen i Oplysningsforbundet om dagen. Hun har 16-20 elever på hvert hold, og hun har otte hold om ugen. Hun har ikke ansættelse andetsteds.

K har forklaret blandt andet, at Oplysningsforbundet og Kofoeds Skole tilbyder eleverne meget andet end undervisning. De kan komme på tøjdepotet og hente gratis tøj, på møbeldepotet, i rådgivningsafdelingen, på tandklinikken eller besøge værkstederne. Mere end 50 % af eleverne har tilknytning til både Oplysningsforbundet og Kofoeds Skole. Den resterende del af eleverne bruger alene Oplysningsforbundet. Denne gruppe er ofte ikke licitationseleverne, men nok mere selvmøderne. Del er korrekt, at der gælder et krav om, at eleverne skal benytte Kofoeds Skoles aktiviteter for at blive optaget i Oplysningsforbundet, men han tror ikke, at kravet bliver efterlevet i praksis. Der er elever, som kommer igen år efter år.

Bestyrelsesformand i Oplysningsforbundet Ole Meldgaard har forklaret blandt andet, at Kofoeds Skole på et år har ca. 4.000 brugere, herunder hjemløse, misbrugere og psykisk og fysisk syge. Målgruppen for Oplysningsforbundet er personer, som er socialt sårbare, udstødte og langtidsledige. I de senere år er der kommet flere og flere indvandrere, og denne gruppe udgør nu ca. 45 %. Alle er langvarigt ledige, og halvdelen har været det i ti år eller længere. Det er omkring 15 %, som forlader Kofoeds Skole for at komme i beskæftigelse, mens de øvrige forbliver på offentlig forsørgelse. Aldersmæssigt er hovedparten af eleverne i slutningen af 40'erne. 1/3 af eleverne er nye, og resten gengangere. Oplysningsforbundet tilbyder ca. 100 fag og ca. 150 kurser i alt, herunder en lang række kreative fag, sport og motion, edb-kurser, sprogfag mv. Det er eleven, som i samarbejde med studievejlederen sammensætter sine fag. Eleverne følges ikke ad i hold, men har individuelle forløb. Eleverne her typisk 4 - 6 timer om ugen, og meget få elever (0,3 %) har 30 timers undervisning. 1/4-1/3 af eleverne er fraværende til undervisningen. Der gælder et krav om, at man skal bruge Kofoeds Skoles aktiviteter for at blive optaget i Oplysningsforbundet, og dette krav bliver efterlevet. Der stilles dog lempelige krav til aktiviteten på Kofoeds Skole. Det er ikke undervisernes opgave at vejlede eleverne, idet det er studievejledningen, som gør det. Studievejledningen kan stille underviserne spørgsmål om de enkelte elever.

Man vil gerne finde elevernes vækstpunkt; den overordnede målsætning er ikke, at eleverne skal i beskæftigelse. De tager eleverne, som de er. Underviserne skal tage udgangspunkt i de elever, som er til stede den enkelte dag, og der er ikke megen kontinuitet i undervisningen. Udvikling mod beskæftigelse er dog positivt. En stor del af eleverne er på førtidspension, hvorfor en målsætning om at komme i beskæftigelse ikke giver mening.

Licitationseleverne er fra kommunens målgruppe 4 og 5, som er de grupper, som er længst væk fra arbejdsmarkedet. Licitationseleverne begyndte afkomme fra omkring 2006, i forbindelse med at Københavns Kommune udliciterede opgaven med aktivering af personer i målgruppe 4 og 5. Kofoeds Skole vandt licitationen. Kofoeds Skole har valgt at bruge Oplysningsforbundet til at løse denne opgave. Omkring 10 % af eleverne i Oplysningsforbundet er licitationselever. Licitationsperioden bliver bestemt for den enkelte elev og kan være op til 13 uger ad gangen. Jobcentrene kræver en formaliseret handlingsplan for disse elever.

I et daghøjskoleforløb bliver eleverne tvunget til at tage bestemte kurser. Hvis det blev overført til Oplysningsforbundet, ville mange elever falde fra. Man forsøgte sig med længere forløb i 1980'erne, men med stort frafald. Daghøjskolesystemet passer ikke til Oplysningsforbundets klientel. Oplysningsforbundet passer ikke ind i beskrivelsen i »Hvidbogen om københavnske daghøjskoler 2009«, også på grund af den aldersmæssige fordeling i Oplysningsforbundet.

I forbindelse med etableringen af Oplysningsforbundet var det ikke på tale, at Oplysningsforbundet skulle etableres som en daghøjskole. Det er ikke rigtigt, at ledelsen på forhånd var mod etableringen af Oplysningsforbundet som en daghøjskole. Oplysningsforbundet blev etableret som et oplysningsforbund, fordi man havde gode erfaringer med denne organisationsform. Fordelen ved at lave folkeoplysende

virksomhed er blandt andet mangfoldighed og mulighed for tilskud. Oplysningsforbundet havde i øvrigt ikke noget at gøre med, at dets aktivitet blev godkendt som et særligt indsatsområde. Da Landsforbundet rettede henvendelse til Oplysningsforbundet, rådførte Oplysningsforbundet sig med DOF,

460

Socialministeriet og Københavns Kommune. Han var med i den gruppe, som analyserede Landsforbundets tre modeller. De var enige om, at daghøjskolemodellen ikke passede til Oplysningsforbundet. Baggrunden for aftalen om A-løn og U-løn var, at der bestod en usikkerhed om, hvad der hørte ind under forberedelsen. Kofoeds Skole betalte selv for undervisningen i andet halvår 2004, og forløbet omkring årsskiftet 2004/05 var som altid.

Oplysningsforbundet vil ikke være i stand til at betale de påståvnte beløb, hvis man taber sagen. Mange aktiviteter vil derfor falde væk, og underviserne vil miste deres arbejde.

Forstander for Kofoeds Skole Jens Aage Bjørkøe har forklaret blandt andet, at Oplysningsforbundets målgruppe er personer fra målgruppe 4 og 5, og halvdelen har været uden for arbejdsmarkedet i mere end 10 år. Man samler dem op, som det øvrige samfund ikke har kunnet tage hånd om, og arbejder med kernen i personen. Man giver hjælp til selvhjælp, prøver at hjælpe eleverne til at mestre deres liv. Nogle elever kommer i beskæftigelse efter opholdet i Oplysningsforbundet, men langt størsteparten opnår ikke beskæftigelse efterfølgende. Det er et krav, at eleverne i Oplysningsforbundet bruger Kofoeds Skoles aktiviteter. Alle har mindst en eller to aktiviteter på Kofoeds Skole, Eksempelvis bruger eleverne studievejledningen, de får tøj eller bruger andre aktiviteter.

Undervisningen i Oplysningsforbundet er ikke projektorienteret, således som undervisningen på daghøjskoler beskrives i bilag 1 til Arbejdstidsaftalen, idet undervisningen bygger på elevernes individuelle ønsker. Begrebet deltagerstyring bruges ikke i Oplysningsforbundet, ligesom integreret vejledning ikke findes i Oplysningsforbundet. Den integrerede vejledning finder sted i Kofoeds Skole. Oplysningsforbundet lægger ikke specielt vægt på fleksibilitet, samarbejdsevne og udvikling af pædagogiske og faglige metoder. Arbejdsopgaverne nævnt under pkt. 1 i bilag 1 til Arbejdstidsaftalen gælder tilsvarende for undervisere i Oplysningsforbundet. De eksempler på arbejdsopgaver, som er nævnt under pkt. 2 i bilag 1, udføres også af Oplysningsforbundets undervisere. Han mener ikke, at en daghøjskole kan tilpasses Oplysningsforbundets verden. I Oplysningsforbundet er der mange flere elever, end hvad der er muligt på en daghøjskole. Oplysningsforbundet har 1.627 elever på et år, mens en stor daghøjskole har 50 årspladser. Eleverne på en daghøjskole skal desuden have 30 timers undervisning om ugen. Det vil ikke kunne lade sig gøre i Oplysningsforbundet.

Han ikke er enig i F's opgørelse over ulønnet arbejde i »Møder og kurser KS og KSO, 2004 - nu«. Underviserne får 1 times løn for 45 min. undervisning. De sidste 15 min. er ekstratid, som blandt andet dækker de møder mv., som F har opremset. Underviserne er blandt andet med til de fælles infomøder. Det får skolen til at hænge sammen. Der er ingen forskel på indholdet af de ulønnede fælles sektionsmøder og de efterfølgende fælles sektionsmøder, som underviserne får løn for at deltage i. Baggrunden for, at Oplysningsforbundet har valgt at betale underviserne for blandt andet deltagelse i de fælles sektionsmøder, er, at der er flere møder, end hvad der er sædvanligt for andre institutioner, der driver folkeoplysende virksomhed. Oprindeligt havde Kofoeds Skole afsat 500.000 kr. om året til aflønning af undervisernes A-timer. Beløbet til aflønning af A-timer har imidlertid vist sig at være meget mindre end det afsatte beløb, og vil i år udgøre ca. 350.000 kr. Procentvis er det i gennemsnit 5 % af undervisernes løsum, som er A-timer. A-timerne udbetales af Kofoeds Skole, og udbetalingen sker på et andet tidspunkt end den almindelige løn.

Ud over at yde tilskud til undervisernes løn betaler Socialministeriet ca. 3 mio. kr. om året for en række fripladser i Oplysningsforbundet. Betalingen sker til Kofoeds Skole, som viderefører pengene til Oplysningsforbundet. Baseret på antallet af elever i Oplysningsforbundet bliver deltagerbetalingen ca. 20.000 kr. om året pr. elev. Det koster ca. 11.000 kr. om måneden pr. elev at gå på en daghøjskole. Dette beløb betales af kommunen.

Efter KKA's konkurs i 2004 arbejdede alle på at finde en løsning. Det tog lang tid. Det var helt afgørende, at Københavns Kommune kunne godkende løsningen, da det ikke var muligt at videreføre undervisningen for foråret 2005 på samme grundlag som i efteråret 2004. Årsagen var, at Kofoeds Skole ikke fik tilskud i efteråret 2004. Udgifterne til driften i efteråret 2004 blev afholdt af Kofoeds Skole. Den 22. december 2004 fik Oplysningsforbundet besked om, at de kunne disponere for forårssemesteret 2005. Han tror, at Oplysningsforbundet modtog telefonbesked herom den 21. december 2004. Det er baggrunden for, at ansættelseskontrakten med F er underskrevet den 21. december 2004. Det er i øvrigt normalt, at underviserne får besked umiddelbart før sommerferie/juleferie, om der er elevgrundlag for undervisning det følgende semester. Underviserne kan godt underskrive en ansættelseskontrakt for det følgende semester, inden det forudgående semester er afsluttet. Der er ca. 33 lærere, og ca. to lærere udskiftes hvert halve år. I tiden op til etableringen af Oplysningsforbundet blev underviserne løbende informeret om, at en varig løsning var på vej. Informationen blev givet på møder og skriftligt. Der var ingen undervisere, som ikke blev genansat, da Oplysningsforbundet overtog ansættelsesforholdene. Det er ikke korrekt, at ledelsen ikke ønskede en daghøjskole, men den struktur og organisation, som man ønskede, var uforenelig med en daghøjskole. Oplysningsforbundet havde i øvrigt ikke noget at gøre med, at kommunen godkendte Oplysningsforbundets aktiviteter som et særligt indsatsområde efter folkeoplysningslovens § 6,

461

stk. 2. Ledelsen var enige om indholdet i indkaldelsen til ekstraordinær generalforsamling den 15. marts 2006. Oplysningsforbundet kunne ikke indgå en overenskomst, da man var låst af lønbekendtgørelsen.

Hvis Oplysningsforbundet taber retssagen, lukker Oplysningsforbundet. Det vil være et stort tab for eleverne. Oplysningsforbundet er en vigtig del af Kofoeds Skole, og Kofoeds Skole bliver en anden institution, hvis Oplysningsforbundet lukker.

Administrationschef i Dansk Oplysnings Forbund Hanne Bruus Andersen har forklaret blandt andet, at hun har været ansat 16 år i DOF, som er en landsorganisation for aftenskoler, der ønsker at udbrede folkeoplysning på et frit og neutralt grundlag - uafhængigt af partipolitik. Hun har erfaring med folkeoplysningsloven og har undervist inden for området. Hun blev kontaktet af Oplysningsforbundet, som ønskede rådgivning, fordi Landsforbundet havde henvendt sig med ønske om at indgå overenskomst for de ansatte undervisere i Oplysningsforbundet. Landsforbundet var fremkommet med forskellige modeller. Efter kontakt til Københavns Kommune samt lange samtaler med Oplysningsforbundet skrev hun DOFs anbefaling af 13. marts 2006. Københavns Kommune ville ikke tillade, at lønbekendtgørelsen blev overtrådt. Et af forslagene fra Landsforbundet var at omdanne Oplysningsforbundet til en daghøjskole. Både dengang og i dag mener hun ikke, at Oplysningsforbundets klientel kan indpasses i en daghøjskole. I Københavns Kommune har daghøjskolerne 24- 26 ugers forløb med 30 timers undervisning om ugen. Hun vurderede også, at det var usikkert, om Oplysningsforbundet kunne få Københavns Kommune til at yde tilskud, hvis Oplysningsforbundet blev omdannet til en daghøjskole. Uanset at etablering af en daghøjskole frit kan ske, kan en daghøjskole ikke drives uden tilskud fra det offentlige. Hun kunne ikke anbefale Landsforbundets forslag om at søge dispensation fra Københavns Kommune til, at underviserne blev ansat på overenskomstmæssige forhold. Baggrunden var, at Oplysningsforbundet netop havde fået

dispensation til ikke at opkræve brugerbetaling, og hun var ikke sikker på, at Københavns Kommune igen ville dispensere fra reglerne i folkeoplysningsloven. Der er i øvrigt ikke mange oplysningsforbund, som kan få dispensation til at undlade at opkræve brugerbetaling. Baggrunden for, at ansættelsen i Oplysningsforbundet skal være tidsbegrænset, er, at der skal være mulighed for at tilpasse undervisningen efter efterspørgsel.

Procedure

Parterne har i det væsentlige procederet i overensstemmelse med deres påstandsdokumenter.

Sagsøgerne, Uddannelsesforbundet som mandatar for A m.fl., har således til støtte for deres påstande gjort følgende anbringender gældende, jf. påstandsdokument af 13. september 2010:

»Til støtte for de nedlagte påstande gøres det helt overordnet gældende,

at sagsøgerne i deres ansættelse hos sagsøgte er beskyttet af lov om tidsbegrænset ansættelse hhv. deltidsloven,

at sagsøgerne - der alle er såvel deltidsansatte som ansatte i tidsbegrænset stilling - ved fastsættelsen af deres løn- og ansættelsesvilkår i medfør af bekendtgørelse nr. 353 af 15. maj 2003, og for denne cirk. 37 af 19. april 2002, reelt er blevet ansat på vilkår, der er ringere end for sammenlignelige fastansatte, henholdsvis sammenlignelige fuldtidsansatte,

at denne forskelsbehandling ikke er begrundet i objektive forhold, således som krævet af lovene for at være tilladt, og

at sagsøgerne på denne baggrund har krav på efterbetaling af løn herunder løn under sygdom, svarende til de nedlagte påstande.

Til uddybning af sagsøgernes anbringender gøres det gældende,

at der ikke blandt sagsøgtens ansatte er sammenlignelige fastansatte eller sammenlignelige fuldtidsansatte, idet der ikke i henhold til det af sagsøgte anvendte ansættelsesgrundlag kan ske fastansættelse og ikke er sket fuldtidsansættelse.

at vurderingen, af om der er sket opfyldelse af de sagsøgendes beskyttelseskrav, derfor må ske ved sammenligning af sagsøgernes ansættelsesvilkår med vilkår for ansatte under kollektive overenskomster, som sædvanligvis er gældende på de med sagsøgernes arbejdsområde sammenlignelige arbejdsområder eller tilsvarende faglige områder,

at henset til graden af identitet, for så vidt angår arbejdsopgaver, krav til baggrund og kvalifikationer, indholdet af undervisningen, typen af vokselever, og finansieringen af undervisningen, kan og skal der ske sammenligning med området af voksenundervisere på daghøjskoler,

at sagsøgernes løn- og ansættelsesforhold derfor bør sammenlignes med de under »Rammeoverenskomsten for ledere og lærere ved daghøjskoler«, 2005 og »Aftale om arbejdstid for månedslønnede lærere ved daghøjskolen« gældende vilkår,

at sammenlignet med løn- og ansættelsesvilkårene for daghøjskolélærerne under Rammeoverenskomsten og Arbejdstidsaftalen er sagsøgernes vilkår - såvel vilkår for vilkår, som efter en samlet vurdering - væsentligt ringere. Sagsøgerne har således en lavere løn, ikke løn under sygdom, ringere vilkår for så vidt angår overarbejde, lavere ferietillæg, ringere beskyttelse mod afskedigelse,

at da der ikke for sagsøgerne eller deres mandatar er fremført nogen anden begrundelse for sagsøgernes ringere løn- og ansættelsesforhold end henvisningen til

462

det af sagsøgte ensidigt og ikke nærmere begrundede valg af organisationsform, som i øvrigt af sagsøger bestrides berettigelsen af henset til det udførte arbejdes karakter, må der bestå en formodning for, at diskriminationen alene er begrundet i sagsøgernes deltids- og/eller tidsbegrænsede ansættelser,

at pligtsubjektet i forhold til de af sagsøgerne påberåbte lovgrundlag er den konkrete arbejdsgiver, og at den konkrete arbejdsgiver selvstændig er pligtig til at påse, at det af eventuelt tredjemand fastlagte ansæt-

telsesgrundlag overholder de i øvrigt præceptive regler om fastsættelse af løn- og ansættelsesvilkår, som reglerne i deltidsloven og lov om tidsbegrænset ansættelse fastlægger,

at den bestemmelse, som sagsøgte har henvist til, for så vidt angår pligten til at overholde de under nærværende sag omstridte regler vedrørende aflønning af medarbejdere, er placeret i den del af folkeoplysningsloven, der handler om tilskud til den forening, der udbyder folkeoplysende voksenundervisning. Bestemmelsen må derfor antages at være en bestemmelse, der i det væsentligste vedrører tilskudsforudsætninger og ikke er en bestemmelse, der forbyder ansættelse af medarbejdere i overensstemmelse med de retlige krav, som medarbejderne i henhold til (anden) beskyttelsespræceptiv lovgivning har krav på, og

at sagsøgte på denne baggrund må bære bevisbyrden for tilstedeværelsen af andre objektive årsager til den konstaterede forskelsbehandling, end netop deltidsansættelsen/den tidsbegrænsede ansættelse.

Efter henholdsvis deltidsloven (§ 2, jf. bilag B, § 4) og lov om tidsbegrænset ansættelse (§ 4, stk. 1), må deltidsansatte eller tidsbegrænset ansatte ikke være ansat på ansættelsesvilkår, der er mindre gunstige end for sammenlignelige fuldtids- eller fastansatte. På denne baggrund gøres det derfor uddybende gældende, at sagsøgerne har krav på at blive stillet som om en sådan forskelsbehandling ikke havde fundet sted, hvorfor der må gives sagsøgerne medhold i deres påstand om efterbetaling, jf. deltidslovens § 4, stk. 3 og lov om tidsbegrænset ansættelse § 8, stk. 2.

Særligt gøres det, for så vidt angår de krav, de sagsøgende har opgjort for tiden før 1. januar 2005, gældende at sagsøgte i medfør af lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse hæfter for de tilgodehavender, der måtte være optjent i overensstemmelse med det i øvrigt påståede, idet overførelsen af undervisningsaktiviteten fra Kofoeds Skole til Kofoeds Skoles Oplysningsforbund havde karakter af en overdragelse af en del af en virksomhed, der i øvrigt ved overdragelsen bevarede dens identitet.

Til støtte for de nedlagte rentepåstande henvises til rentelovens almindelige bestemmelser, idet det gøres gældende at der foreligger et forud fastsat eller aftalt forfaldstidspunkt for den løn som de sagsøgende månedsvist har fået udbetalt.«

Oplysningsforbundet har til støtte for sin påstand gjort følgende gældende, jf. påstandsdokument af 13. september 2010:

»I. At sagsøgte ikke er rette sagsøgte, og sagen skal rettelig anlægges mod Undervisningsministeriet, som har en lovmæssig forpligtelse til at fastsætte ufravigelige lønvilkår for sagsøgerne.

II. At sagsøgte ikke har overtrådt deltidsloven, idet alle lærerne aflønnes efter lønbekendtgørelsen, og der foreligger ikke forskelsbehandling mellem deltids- og fuldtidsansatte.

III. At sagsøgte ikke har overtrådt lov om tidsbegrænset ansættelse, herunder at lærere hos sagsøgte ifølge lønbekendtgørelsen skal ansættes for en tidsbegrænset periode, at voksenundervisere på daghøjskoler ikke er sammenlignelige med voksenundervisere på folkeoplysningsområdet, og ex tuto at ansættelsesforholdenes tidsbegrænsede varighed er begrundet i objektive og saglige forhold.

IV. At Landsretten under nærværende sag hverken kan eller skal tage stilling til sagsøgtes organisationsform, herunder om sagsøgte burde organiseres som en daghøjskole, og

V. at sagsøgte bestrider opgørelsen af sagsøgernes påståede efterbetalingskrav.

I. Ad rette sagsøgte

For det første burde sagen rettelig have været anlagt imod Undervisningsministeriet.

I henhold til folkeoplysningslovens §§ 8 og 52, har Undervisningsministeriet, efter bemyndigelse fra Finansministeriet, udstedt bekendtgørelse nr. 353 af 15. maj 2003 om løn- og andre ansættelsesvilkår for ledere og lærere ved undervisning mv. efter lov om støtte til folkeoplysende voksenundervisning, betegnet »lønbekendtgørelsen«.

Løn- og andre ansættelsesvilkår for (bl.a.) sagsøgerne fastsættes ensidigt af Undervisningsministeriet i lønbekendtgørelsen, som aflønningen mv. af sagsøgerne skal være i overensstemmelse med, jf. folkeoplysningslovens § 8, stk. 1, 2. pkt.

Sagsøgte har ikke haft, og har fortsat ikke, nogen indflydelse på fastsættelsen af løn- og andre ansættelsesvilkår i lønbekendtgørelsen, og sagsøgte har efter folkeoplysningsloven ikke nogen mulighed for at fravige vilkårene.

...

Sagsøgte er også af bevillings-/tilskudsmæssige grunde forpligtet til at aflønne ledere og lærere, herunder sagsøgerne, i henhold til lønbekendtgørelsen, idet Københavns Kommunes betaling af tilskud til sagsøgte i henhold til folkeoplysningsloven, forudsætter, at denne lovs bestemmelser om løn- og andre ansættelsesvilkår overholdes, jf. folkeoplysningslovens §§ 52 og 8, ...

463

Københavns Kommune har - i overensstemmelse med regelgrundlaget - ved e-mail af 13. maj 2008 bekræftet, at såfremt kommunen skal udbetale tilskud i henhold til folkeoplysningsloven, skal denne lovs bestemmelser om løn- og andre ansættelsesvilkår overholdes.

Sagen skal rettelig anlægges mod Undervisningsministeriet, som har en lovmæssig forpligtelse til at fastsætte *ufravigelige* lønvilkår for sagsøgerne, jf. folkeoplysningslovens §§ 52 og 8, stk. 1.

Rette sagsøgte er således Undervisningsministeriet, og ikke sagsøgte.

II. Ad deltidsloven

For det andet gøres det i relation til den påståede overtrædelse af deltidsloven gældende, at *ikke* alle af sagsøgerne er ansat på deltid, sådan som sagsøgerne påstår i stævningen.

Efter lønbekendtgørelsen ydes for hver undervisningslektion (på 45 minutter) betaling for 1,6 arbejdstime, idet lønnen - ud over betaling for selve undervisningen - bl.a. omfatter betaling for planlægning, forberedelse og efterbehandling af undervisningen, jf. nærmere § 9, stk. 2 og 3.

Sagsøgernes antal undervisningslektioner pr. uge fremgår af oversigten, og disse er omregnet til arbejdstimer pr. uge i perioden fra foråret 2004 til (og med) efteråret 2007. Af oversigten fremgår det, at flere af sagsøgerne løbende i den anførte periode har haft et antal arbejdstimer pr. uge, der må anses for svarende til en fuldtidsstilling.

Det fremgår endvidere af ... bilag ... at [en tidligere sagsøger i sagen] havde 101,16 %'s beskæftigelse i kalenderåret 2006.

Der findes - allerede blandt sagsøgerne - flere sammenlignelige fuldtidsansatte lærere hos sagsøgte.

Alle lærere hos sagsøgte følger samme løn- og andre ansættelsesvilkår, nemlig efter lønbekendtgørelsen. Der foreligger således *ikke* en forskelsbehandling mellem deltids- og fuldtidsansatte lærere hos sagsøgte, og det *bestrides* derfor, at sagsøgte på denne baggrund skulle have overtrådt deltidsloven.

Det gøres ex tuto gældende i relation til deltidsloven, at (voksen)undervisere på daghøjskoler *ikke* er sammenlignelige med voksenundervisere folkeoplysningsområdet, herunder med sagsøgerne, og der henvises til de under pkt. III anførte anbringender om sammenligningsgrundlaget.

III. Ad lov om tidsbegrænset ansættelse

For det tredje gøres det i relation til den påståede overtrædelse af lov om tidsbegrænset ansættelse gældende, at der *ikke* kan findes sammenlignelige fastansatte lærere hos sagsøgte, idet de efter bekendtgørelsen skal ansættes for en tidsbegrænset periode.

Efter lønbekendtgørelsens § 2, stk. 3, ansættes lærere for en tidsbegrænset periode.

Alle lærere hos sagsøgte bliver således ansat for en undervisningssæson ad gangen (forår eller efterår), og behovet for eventuelle senere ansættelser for endnu en tidsbegrænset periode bliver vurderet fra sæson til sæson, alt afhængig af efterspørgslen på de udbudte kurser.

Det *bestrides*, at § 3, stk. 5, i lov om tidsbegrænset ansættelse vil kunne finde anvendelse i et sådant - helt særligt - tilfælde.

Såfremt det efter lønbekendtgørelsen havde været muligt at fastansætte lærere, vilje sådanne hos sagsøgte have haft samme løn- og andre ansættelsesvilkår, som tidsbegrænset ansatte lærere hos sagsøgte, nemlig efter lønbekendtgørelsen (i øvrigt), som aflønning mv. skal være i overensstemmelse med, hvorfor der ikke ville foreligge forskelbehandling.

Det *bestrides*, at (voksen)undervisere på daghøjskoler er sammenlignelige med voksenundervisere på folkeoplysningsområdet, herunder med sagsøgerne:

For det *første* er der helt afgørende forskelle mellem formålene med på den ene side den voksenundervisning, som sagsøgte udøver, og på den anden side den undervisning, som daghøjskoler tilbyder.

Det almindelige formål med den undervisning, som sagsøgte udøver, er således at øge den enkeltes almene og faglige indsigt og færdigheder for at styrke evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet, jf. folkeoplysningslovens § 7, stk. 1.

Og dertil kommer så, at Folkeoplysningsudvalget i Københavns Kommune godkendte sagsøgte som et særligt indsatsområde i henhold til folkeoplysningslovens § 6, stk. 2. Undervisningen hos sagsøgte udgør således et særligt tilbud inden for folkeundervisningen, idet denne undervisning retter sig mod en udsat persongruppe, der enten har betydeligt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, særlige sociale problemer og/eller er hjemløse.

Daghøjskolernes formål er derimod at tilbyde undervisning med folkeoplysende eller beskæftigelsesfremmende sigte, jf. folkeoplysningslovens § 45a, stk. 1, nr. 2.

Voksenundervisere på folkeoplysningsområdet, og især lærere hos sagsøgte, der underviser en særligt udsat målgruppe, skal altså indrette deres undervisning efter, at den skal kunne hjælpe eleverne til bedre at kunne tage ansvar for deres eget liv og til bedre at kunne deltage i samfundslivet.

(Voksen)undervisere på daghøjskoler (bl.a.) skal derimod indrette deres undervisning efter, at den (også) skal være egnet til at fremme elevernes beskæftigelse, og undervisningen er i vidt omfang målrettet uddannelses- og jobparathed, som det fremhæves i beskrivelserne af daghøjskolerne. Flere af sagsøgerne har endvidere selv har oplyst i deres CV, at de har modtaget kompetencegivende undervisning på daghøjskoler.

For det *andet* - og som konsekvenser af de helt forskellige formål og ikke mindst de helt forskellige

464

målgrupper - foregår undervisningen hos sagsøgte i individuelt tilpassede og differentierede forløb, som passer til elevernes helt særlige behov, hvorimod undervisning på daghøjskoler foregår i langt mere strukturerede og kontinuerlige heldagsforløb på lukkede hold.

Voksenundervisere på folkeoplysningsområdet, og især lærere hos sagsøgte, skal nemlig planlægge undervisningen efter, at eleverne kræver særlig støtte og vejledning, hvilket indebærer, at det ikke - som på daghøjskoler - er muligt at gennemføre kontinuerlige forløb med eleverne.

For det *tredje* vil elever på daghøjskoler almindeligvis have mange flere undervisningstimer, end eleverne hos sagsøgte, hvor langt hovedparten af eleverne har mindre end 9 timer pr. uge.

Af de anførte grunde - og på grund af at deltagerbetalingen dækkes af Kofoeds Skole via en finanslovsbevilling - er sagsøgtes folkeoplysende undervisning også undtaget fra det almindeligt for folkeoplysende tilbud gældende åbenhedskriterium, jf. folkeoplysningslovens § 8, stk. 5.

Sagsøgtes undervisningstilbud retter sig således alene mod en særlig målgruppe, nemlig brugere af Kofoeds Skoles egne tilbud. Offentlig-

heden har derfor som udgangspunkt ikke adgang til undervisningen hos sagsøgte, sådan som tilfældet er på daghøjskoler.

(Voksen)undervisning på daghøjskoler er altså ikke i forhold til voksenundervisning på folkeoplysningsområdet (og særligt ikke i forhold til undervisningen hos sagsøgte, der henvender sig til en bestemt, socialt udsat målgruppe) et vedkommende eller tilsvarende fagligt område.

Da der ikke findes sammenlignelige fastansatte i henhold til kollektive overenskomster, der sædvanligvis er gældende inden for et vedkommende eller tilsvarende fagligt område, har sagsøgerne ikke løftet deres bevisbyrde for, at der foreligger en krænkelse af deres rettigheder i henhold til lov om tidsbegrænset ansættelse.

Såfremt Landsretten desuagtet måtte finde, at ansættelsesvilkårene for sagsøgerne er mindre gunstige end de, der gælder for »en sammenlignelig fastansat«, gøres det ex tunc gældende, at en forskelsbehandling ikke udelukkende er begrundet i ansættelsesforholdenes tidsbegrænsede varighed, men i objektive/saglige forhold. Sagsøgte skal fra sæson til sæson vurdere, om der er behov for eventuelle senere ansættelser for endnu en tidsbegrænset periode, hvilket afhænger af efterspørgslen på de udbudte kurser og sammensætningen af kursustilbud.

Som sagsøgerne har anlagt sagen, herunder med det af sagsøgerne udvalgte sammenligningsgrundlag, foreligger der en potentiel konflikt mellem på den ene side folkeoplysningsloven og lønbekendtgørelsen og på den anden side deltidsloven og lov om tidsbegrænset ansættelse.

Det gøres gældende, at sagsøgte for sit vedkommende, når der foreligger en potentiel konflikt mellem regelsæt, ud fra fortolkningsprincippet *lex specialis* er forpligtet til at følge det regelsæt, der angår den specielle situation, nemlig folkeoplysningsloven og lønbekendtgørelsen, forud for de generelle love vedrørende deltid og tidsbegrænset ansættelse, og det må så meget desto mere gælde i denne situation, hvor sagsøgte har pligt til at følge de ufravigelige bestemmelser i folkeoplysningsloven.

...

IV. Ad sagsøgtes organisationsform

Sagsøgerne har angivet, at sagen er rejst overfor sagsøgte, »fordi denne sagsøgte ikke efter sagsøgtens mening driver folkeoplysende virksomhed i lovens forstand, og at anvendelse af denne organisationsform derfor er omgåelse af reglerne for, hvorledes en skole skal organiseres, når den udbyder aktiviteter af den karakter, som sagsøgte udbyder.«

Sagsøgerne ønsker således med søgsmålet at anfægte, om sagsøgte udøver folkeoplysende voksenundervisning efter folkeoplysningsloven. Nærværende sag handler ikke om, hvorvidt sagsøgte har mulighed for at overgå til daghøjskole. Søgsmålet er derimod præsenteret som en række konkrete påståede krav efter deltidslov og lov om tidsbegrænset ansættelse. Det gøres gældende, at det oplyste *reelle* formål med søgsmålet - nemlig at få identificeret sagsøgte med daghøjskoler - må pådømmes under en eventuelt særskilt sag om dette spørgsmål.

Sagsøgerne gør gældende, »at aktiviteterne hos netop sagsøgte ikke kan sidestilles med aktiviteterne i et folkeoplysningsforbund, og at aktiviteterne reelt har karakter af aktiviteter henlagt til daghøjskoler.«

Og det følger videre, at sagsøgerne gør gældende, »at sagsøgte både i sagsøgtes struktur og i sagsøgtes virke reelt ikke kan karakteriseres som en folkeoplysningsvirksomhed, men derimod har karakter af en aktivitet, der kan henføres under daghøjskolebegrebet.«

Sagsøgte lægger til grund, at de to ovenstående anbringender om sagsøgtes struktur og organisationsform alene er anført til støtte for, at daghøjskoler i forhold til voksenundervisning på folkeoplysningsområdet er et vedkommende eller tilsvarende fagligt område. Det fastholdes, at daghøjskoler *ikke* er et vedkommende eller tilsvarende fagligt område.

Oprettelse af en daghøjskole kræver en godkendelse fra Københavns Kommune i henhold til folkeoplysningslovens § 45a. Muligheden for

at overgå til daghøjskole er blevet grundigt undersøgt af sagsøgte. Sagsøgte kan ikke overgå til daghøjskole, blandt andet fordi den målgruppe, som sagsøgte underviser, ikke egner sig til at blive underlagt de krav, der gælder for daghøjskoler.

Sagsøgerne har fremlagt »Hvidbog om københavnske daghøjskoler 2009« til illustration af en forskellighed, der skulle være plads til i forhold til formål med undervisning på daghøjskoler. Hvidbogen beskriver to sociale daghøjskoler. Daghøjskolen for Indvandrerkvinder, der

465

kun er for indvandrerkvinder, og Daghøjskolen i centrum, der afholder kurser for personer med mild traumatisk hjerneskade. Deltagelse på skolerne finansieres med taxameterstøtte fra Socialforvaltningen og et deltagergebyr betalt af jobcenteret.

Sagsøgte gør gældende, at sagsøgte hverken i målgruppe, godkendelsesform, organisatorisk tilknytning eller daglig tilrettelæggelse af undervisningsforløb m.v. kan sammenlignes med de to typer daghøjskoler, som beskrives i Hvidbogen.

V. Sagsøgernes påståede krav

Såfremt sagsøgte måtte blive dømt til at efterbetale sagsøgernes påståede lønkrav, gøres det gældende, at det vil have fatale konsekvenser for sagsøgte, herunder forudser sagsøgte, at sagsøgte alene på grund af efterbetalingskravet fra sagsøgerne vil gå konkurs. . . .

Sagsøgernes opgørelser af kravene *bestrides*, herunder fordi Rammeoverenskomsten med tilhørende Arbejdstidsaftale ikke er et relevant sammenligningsgrundlag, eftersom undervisning på daghøjskoler ikke i forhold til voksenundervisning på folkeoplysningsområdet er et vedkommende eller tilsvarende fagligt område.

Opgørelserne *bestrides* endvidere, fordi en andel af kravene angår løn i perioden før oprettelsen af sagsøgte, der skete med virkning fra 1. januar 2005. I efterårssemesteret 2004 var sagsøger B og F ansat i en tidsbegrænset stilling hos Kofoeds Skole - og ikke hos sagsøgte, . . . Tilsvarende var sagsøger C, D, G, H, I, J og K ansat på Kofoeds Skole i efterårssemesteret 2004.

De for efterårsholdene 2004 indgåede tidsbegrænsede ansættelseskontrakter med Kofoeds Skole ophørte uden yderligere varsel (senest) den 17. december 2004. De tidsbegrænsede ansættelseskontrakter for forårsholdene blev indgået i januar 2005 med sagsøgte som arbejdsgiver.

Tidsbegrænsningen i ansættelseskontrakterne med såvel Kofoeds Skole som sagsøgte er reel, idet sagsøgte efter lønbekendtgørelsens § 2, stk. 3, skal ansætte lærere for en tidsbegrænset periode. Der forelå en reel afbrydelse af de tidsbegrænsede ansættelsesaftaler indgået mellem sagsøgerne og Kofoeds Skole, inden sagsøgte indgik tidsbegrænsede kontrakter med sagsøgerne for hold, der skulle afvikles i forårssæsonen 2005.

Virksomhedsoverdragelsesloven omfatter alene de på overtagelsestidspunktet bestående ansættelsesforhold, jf. lovens § 2, stk. 1. De mellem sagsøgerne og Kofoeds Skole indgåede tidsbegrænsede ansættelseskontrakter bestod ikke på tidspunktet for oprettelsen af sagsøgte. Sagsøgte er derfor ikke indtrådt i Kofoeds Skoles eventuelle forpligtelser overfor sagsøgerne for efterårsholdene 2004. Derfor *bestrides* opgørelserne, for så vidt angår kravene vedrørende efterårsholdene 2004.

Det gøres gældende, at sagsøgerne ikke har fremlagt dokumentation for de månedslønssatser, som fremgår af kolonnen »DOASløn« i bilag . . .

Sagsøgerne har anført, »at i det omfang der ikke er foretaget modregning af løn oppebåret hos sagsøgte, er der ej heller rejst krav om regulering. Dette *bestrides*. Sagsøgerne har opgjort kravene pr. kalenderår, hvor summen af påståede krav på månedsløn i henhold til DOASløn er modregnet med (bl.a.) summen af aktuelt oppebårne lønninger fra sagsøgte.

E's krav for august 2006 kan fremhæves som eksempel på, at der et rejst krav om regulering, men foretaget modregning med sagsøger E's løn hos sagsøgte: Der er medtaget et krav om regulering på kr. 13.787,74, men ikke foretaget modregning med hans konkrete løn for afviklede undervisningslektioner, kr. 13.253,63. Det fastholdes, at sagsøgerne ikke har modregnet samtlige lønninger, som sagsøgerne har oppebåret hos sagsøgte.

Endelig *bestrides* sagsøgte de anførte principale rentepåstande. Det gøres gældende, at rente tidligst kan beregnes fra sagens anlæg, jf. rentelovens § 3, stk. 4 og 5.«

Biintervenienten, Undervisningsministeriet, har til støtte for Oplysningsforbundets påstand om frifindelse gjort gældende, at folkeoplysende foreningers aflønning af undervisere i henhold til den af ministeriet udstedte bekendtgørelse nr. 353 af 25. maj 2002 er lovmedholdelig. Den folkeoplysende virksomhed og daghøjskoleområdet er ikke sammenlignelige, og det er berettiget, at der for de folkeoplysende foreningers undervisere er fastsat regler, som anført i førnævnte bekendtgørelse.

Rettenes begrundelse og resultat:

Ad rette sagsøgte

Sagsøgerne har gjort gældende, at deres rettigheder i henhold til lov om tidsbegrænset ansættelse og deltidsloven er blevet krænket, idet de er ansat på vilkår, som er ringere end for sammenlignelige fastansatte, henholdsvis sammenlignelige fuldtidsansatte. Da pligtssubjektet i lov om tidsbegrænset ansættelse og deltidsloven er Oplysningsforbundet som arbejdsgiver, er Oplysningsforbundet rette sagsøgte. Bestemmelserne i folkeoplysningslovens §§ 8 og 52 kan ikke føre til andet resultat.

Ad deltidsloven

Det følger af Rammeaftalen vedrørende deltidsarbejde, at hvad angår ansættelsesvilkår må deltidsansatte ikke behandles på en mindre gunstig måde end sammenlignelige fuldtidsansatte, udelukkende fordi de arbejder på deltid, medmindre forskelsbehandlingen er begrundet i objektive forhold.

Det følger endvidere af Rammeaftalen, at en sammenlignelig fuldtidsansat defineres som en

466

fuldtidsansat i samme virksomhed, der har samme type ansættelseskontrakt eller ansættelsesforhold, og som er involveret i samme eller tilsvarende arbejde/beskæftigelse.

Af den af Oplysningsforbundet udarbejdede oversigt over antallet af undervisningslektioner i perioden foråret 2004 til efteråret 2007 omregnet til arbejdstimer for hver af sagsøgerne fremgår blandt andet, at D og H i hele den nævnte periode har haft et antal arbejdstimer pr. uge svarende til en fuldtidsansat.

Herefter, og da alle undervisere i Oplysningsforbundet har samme ansættelsesvilkår og er involveret i samme eller tilsvarende arbejde/beskæftigelse, finder landsretten, at D's og H's ansættelsesvilkår kan sammenlignes med de øvrige deltidsansattes ansættelsesvilkår.

Løn- og andre ansættelsesvilkår for alle undervisere i Oplysningsforbundet reguleres efter lønbekendtgørelsen. Lønnen fastsættes på timebasis, og alle undervisere modtager samme timeløn.

Landsretten finder derfor ikke, at der foreligger forskelsbehandling mellem deltids- og fuldtidsansatte undervisere i Oplysningsforbundet. Oplysningsforbundet har som følge heraf ikke overtrådt reglerne i deltidsloven.

Landsretten bemærker i øvrigt, at det forhold, at voksenundervisere på daghøjskoler ikke er sammenlignelige med undervisere i Oplysningsforbundet, fører til samme resultat, jf. nedenfor.

Ad lov om tidsbegrænset ansættelse

Af § 4, stk. 1, i lov om tidsbegrænset ansættelse fremgår, at ansættelsesvilkårene for en tidsbegrænset ansat ikke må være mindre gunstige end de, der gælder for en sammenlignelig fastansat, hvis forskelsbe-

handlingen udelukkende er begrundet i ansættelsesforholdets tidsbegrænsede varighed, og den ikke er begrundet i objektive forhold.

Ved en sammenlignelig fastansat forstås efter lovens § 3, stk. 4, en fastansat i samme virksomhed, der er i et tidsbegrænset ansættelsesforhold, og som udfører samme eller tilsvarende arbejde, idet der tages hensyn til kvalifikationer og færdigheder.

Parterne er enige om, at der ikke findes sammenlignelige fastansatte undervisere i Oplysningsforbundet.

Hvis der ikke findes en sammenlignelig fastansat i samme virksomhed, og hvis der ikke foreligger en kollektiv overenskomst, der finder anvendelse, eller som regulerer spørgsmålet, anvendes til sammenligning de kollektive overenskomster, som sædvanligvis er gældende inden for vedkommende eller tilsvarende faglige område, jf. lovens § 3, stk. 5.

Vedvurderingen af, om voksenundervisning på daghøjskoler er et »vedkommende eller tilsvarende« fagligt område i forhold til undervisningen i Oplysningsforbundet, skal der foretages en samlet bedømmelse af de arbejdsvilkår mv., som sagsøgerne er undergivet i Oplysningsforbundet sammenholdt med arbejdsvilkårene mv., som er gældende for voksenundervisere på daghøjskoler.

Formålet med folkeoplysende undervisning er at øge den enkeltes almene og faglige indsigt og færdigheder for at styrke evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet, jf. folkeoplysningslovens § 7, stk. 1.

For daghøjskoler kan kommunalbestyrelsen træffe beslutning om at yde tilskud, hvis daghøjskolen har som formål at tilbyde undervisning med folkeoplysende eller beskæftigelsesfremmende sigte tilrettelagt for voksne, jf. folkeoplysningslovens § 45 a, stk. 1, nr. 2.

Af »Hvidbog om københavnske daghøjskoler 2009« fremgår blandt andet, at formålet med undervisningen er at løfte deltagerne »ét trin op«, så de bliver klar til uddannelse på forskellige niveauer og får lyst til at tage aktivt del i samfundet. Videre anføres, at forberedelse til arbejdsmarkedet først og fremmest handler om at styrke deltagernes faglige og personlige kompetencer, skabe lyst og evne til at lære og styrke til at vælge en vej frem. Beskrivelsen af formålet med undervisningen på de københavnske daghøjskoler som primært beskæftigelsesfremmende understøttes endvidere af de konkrete ovenfor citerede beskrivelser af daghøjskolerne »Kys en tiger«, »Daghøjskolen i Centrum« og »Frederiksberg Daghøjskole og Kursuscenter«.

I retningslinjerne for Oplysningsforbundet er *målgruppen* begrænset til personer med betydeligt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. Målgruppen er beskrevet som personer, der ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår på arbejdsmarkedet og ikke kan benytte tilbud efter anden lovgivning end serviceloven - eller opretholde eller forbedre personlige færdigheder eller livsvilkår, samt hjemløse. Bestyrelsesformand i Oplysningsforbundet Ole Meldgaard har i tilknytning hertil forklaret, at en stor del af eleverne i Oplysningsforbundet modtager førtidspension.

På daghøjskoleområdet i København modtager størstedelen af deltagerne kontanthjælp, dagpenge eller sygedagpenge, jf. »Hvidbog om københavnske daghøjskoler 2009«. Målgruppen for daghøjskoler er bl.a. personer med sociale problemer eller fysiske/psykiske helbredsproblemer, som gennem et daghøjskoleophold forberedes til at komme ind på arbejdsmarkedet.

Af bilag 1 til Arbejdstidsaftalen fremgår, at *undervisningen* på en daghøjskole har en stor grad af projektorientering, deltagerstyring og integreret vejledning, som fordrer fleksibilitet, samarbejdsevne og udvikling af pædagogiske og faglige metoder, ligesom det kan være hensigtsmæssigt, at forberedelsen foregår kollektivt i forbindelse med projekter og emneuger.

467

Forstander på Kofoeds Skole Jens Aage Bjørkøe har forklaret, at denne beskrivelse af undervisningen ikke passer på Oplysningsforbun-

det. Eleverne i Oplysningsforbundet kræver særlig støtte og vejledning, hvilket indebærer, at det ikke er muligt at gennemføre sådanne kontinuerlige forløb med eleverne. Susanne Munck og bestyrelsesformand i Oplysningsforbundet Ole Meldgaard har ligeledes forklaret, at undervisningen i Oplysningsforbundet foregår i individuelt tilpassede og differentierede forløb, som passer til elevens helt særlige behov. Hovedparten af eleverne har mindre end 9 timer pr. uge, og alene 0,3% af eleverne har 30 timer eller mere pr. uge. På en daghøjskole vil kursusforløbet typisk bestå af daglig undervisning over flere uger.

Kommunalbestyrelsen yder *tilskud* til den folkeoplysende virksomhed, jf. folkeoplysningslovens § 2, stk. 2, nr. 1. For at være tilskudsberettiget kræves bl.a., at aflønning m.v. er i overensstemmelse med reglerne i folkeoplysningslovens § 52, jf. lovens § 8, stk. 1.

For daghøjskoler gælder, at kommunalbestyrelsen i henhold til folkeoplysningslovens § 45 a, stk. 1, kan træffe beslutning om at yde tilskud til en daghøjskole, hvis nærmere angivne betingelser er opfyldt. Kommunalbestyrelsen kan som vilkår for at yde tilskud kræve, at der for undervisere ved daghøjskolen følges regler om løn- og ansættelsesvilkår, herunder pensionsvilkår, som er fastsat af eller aftalt med en kommunalbestyrelse, jf. § 45 a, stk. 2.

Efter en samlet vurdering finder landsretten, at voksenundervisning på daghøjskoler ikke er et »vedkommende eller tilsvarende« fagligt område i forhold til undervisningen i Oplysningsforbundet. Landsretten har særligt lagt vægt på Oplysningsforbundets organisationsform og på, at undervisningen - som en konsekvens af de forskellige formål og de forskellige målgrupper - i Oplysningsforbundet foregår i individuelt tilpassede og differentierede forløb, som passer til elevernes helt særlige behov, hvorimod undervisningen på daghøjskoler foregår i et mere struktureret og kontinuerligt heldagsforløb på lukkede hold.

Landsretten finder derfor ikke, at sagsøgerne er blevet udsat for forskelsbehandling i strid med § 4, stk. 1, i loven om tidsbegrænset ansættelse,

Som følge af det ovenfor anførte tages Oplysningsforbundets påstand om frifindelse til følge.

Under hensyn til sagens karakter, udfald og værdi skal Uddannelsesforbundet som mandatar for A m.fl. inden 14 dage betale 150.000 kr. til Kofoeds Skoles Oplysningsforbund til dækning af udgifter til advokatbistand.

Højesterets dom.

I tidligere instans er afsagt dom af Østre Landsrets 17. afdeling den 29. november 2010.

I pådommelsen har deltaget fem dommere: Børge Dahl, Poul Søgaard, Vibeke Rønne, Hanne Schmidt og Oliver Talevski.

Påstande mv.

Appellanten, Uddannelsesforbundet som mandatar for A-K, har gentaget sine påstande.

Indstævnte, Kofoeds Skoles Oplysningsforbund, har påstået stadfæstelse.

Oplysningsforbundet har frafaldet sit anbringende om, at forbundet ikke er rette sagsøgte.

Supplerende sagsfremstilling

Lærerne i Kofoeds Skoles Oplysningsforbund er semester for semester blevet ansat ved brug af ansættelsesbreve med et indhold svarende til følgende ansættelsesbrev, der angår F:

»ANSÆTTELSESBREV

(Lærer)

Kofoeds Skoles Oplysningsforbund ansætter herved: F . . .

...

fra den 3. januar 2005

som lærer for undervisningshold, jf. udleverede holdskemaer.

...

Ansættelsen sker i henhold til det til enhver tid gældende cirkulære om løn og andre ansættelsesvilkår for ledere og lærere ved undervisning m.v. efter Folkeoplysningsloven.

Lønnen pr. undervisningslektion udgør: pr. 1/10-2004 kr. 230,48 kr. Lønnen udbetales månedsvis bagud via pengeinstitut.

Der optjenes ferie i henhold til ferieloven. Under afholdelse af optjent ferie ydes feriegodtgørelse på 12½ %.

Opsigelsesvarsler: Ansættelsen er tidsbegrænset, og ophører uden yderligere varsel ved arbejdstids ophør den 30. juni 2005. Ved opsigelse i ansættelsesperioden gælder følgende opsigelsesvarsler: Fra Kofoeds Skoles Oplysningsforbund: 1 uge. Fra medarbejder: 0 dage/uger. «

Det cirkulære om løn og andre ansættelsesforhold, der er henvist til, er bekendtgørelse nr. 353 af 15. maj 2003 om løn- og andre ansættelsesvilkår for ledere og lærere ved undervisning mv. efter folkeoplysningsloven (lønbekendtgørelsen). Bekendtgørelsen, der er gengivet i landsrettens dom, er udstedt af undervisningsministeren efter bemyndigelse af finansministeren i henhold til folkeoplysningslovens § 52.

Forklaring

Jens Aage Bjørkøe har til brug for Højesteret supplerende forklaret, at underviserne får 1,6 times løn for 45 minutters undervisning og ikke som angivet i dommen

468

1 times løn for 45 minutters undervisning. Alle pladser i Oplysningsforbundet er fripladser.

Han har været forstander for Kofoeds Skole i 32 år frem til sin pensionering for et halvt år siden. Han var bestyrelsesmedlem i Kofoeds Skoles Oplysningsforbund. Han deltog ikke i den daglige ledelse af Kofoeds Skoles Oplysningsforbund, hvilken opgave blev varetaget navnlig af Carsten Jensen og formanden Ole Meldgaard.

I forbindelse med etableringen af Kofoeds Skoles Oplysningsforbund blev kontakten til Københavns Kommune primært varetaget af Ole Meldgaard og ham. Københavns Kommune var navnlig interesseret i, at der i tilknytning til Kofoeds Skole blev genoprettet aktiviteter som omfattet af folkeoplysningsloven, hvorimod kommunen havde mindre fokus på licitationssdelen.

Socialministeriet deltog aktivt i forbindelse med etableringen af Kofoeds Skoles Oplysningsforbund og var med til at skrive retningslinjerne for forbundets aktiviteter og målgruppe. Dette er ikke sædvanligt, men var konkret tilfældet, fordi Kofoeds Skole har driftsoverenskomst med Socialministeriet.

Kofoeds Skoles Oplysningsforbund blev i øvrigt stiftet på baggrund af nogle særlige dispensationsbestemmelser i folkeoplysningsloven og skiller sig ud derved, at der udelukkende er tale om fripladser, at målgruppen udelukkende er Kofoeds Skoles elever, og at det er et krav for deltagelse i undervisningen, at eleverne også gør brug af skolens andre tilbud.

Rammeaftalen med Københavns Kommune blev indgået ved udgangen af 2004 samtidig med etableringen af Kofoeds Skoles Oplysningsforbund. Ole Meldgaard var hovedansvarlig for udformningen af tilbuddet til Københavns Kommune, hvilket skete allerede 1½ år før etableringen af Kofoeds Skoles Oplysningsforbund. Der er med tiden indgået tre successive rammekontrakter med Københavns Kommune, senest i 2012.

Rammeaftalen om levering af ydelser til Københavns Kommune dækker en lang række meget forskelligartede aktiverings-, optrænings- og undervisningstilbud på Kofoeds Skole. Kofoeds Skole har en bred palet af tilbud, hvor oplysningsforbundsaktiviteter kun udgør en mindre del.

Aktivering består af en aktivitetsdel og en vejledningsdel. Aktivitetsdelen kan have fokus på specifikke arbejdsrelaterede kompetencer, men kan også være rettet mod følelseslivet og opnåelse af egentlige levekompetence som f.eks. det at have lyst til at stå op om morgenen. Når der er tale om licitationselever under aktiveringslovgivningen,

gælder særlige regler om afrapportering og evaluering, ligesom der skal udarbejdes progressionsrapporter. Papirarbejdet og afrapporteringen varetages af Kofoeds Skoles socialrådgivere og vejledere. Lærerne står for selve aktiviteterne, dvs. undervisningen, mens socialrådgiverne og vejlederne arbejder mere helhedsorienteret og tager sig af spørgsmål som f.eks. »hvordan håndterer du dit liv« eller »hvor langt kan du nå«. Socialrådgivernes vejledning bygger kun i begrænset omfang på indrapporteringen fra lærerne, idet det væsentligste grundlag for vejledningen opnås via den personlige kontakt mellem eleverne og vejlederen.

Der er på Kofoeds Skole indgået en aftale med lærerne om, at de, hvis de udfører andre arbejdsopgaver end de specifikke undervisningsrelaterede opgaver, kan få ekstrabetaling herfor. Det benævnes aflønning for A-timer. Aflønningen af A-timer baseres på tidsregistrering. F.eks. registreres anvendt tid til af rapportering til vejlederne. Ifølge opgørelserne udgør kun 1 promille af den samlede lønsum til lærernes arbejde af denne karakter, dvs. opgaver med licitationseleverne. Dette skyldes, at sagsbehandlingsarbejdet med licitationseleverne varetages af skolen, socialrådgiverne og vejlederne. Der har ikke været anledning til forhandlinger om aflønningen for A-timer. Det er muligt, at lærerne nogle gange føler, at de udfører et stykke arbejde, som de ikke får løn for, men som udgangspunkt er der tale om et ret nøjagtigt og velfungerende afrapporteringssystem. Andelen på 1 promille er opgjort på baggrund af afrapporteringen fra lønsedlerne.

Rammeaftalen med Københavns Kommune omfatter en række forskellige elementer, bl.a. »håndholdte« forløb, hvor der arbejdes støttende, motiverende og helhedsorienteret vedrørende hele borgerens situation. Metoden er individuel og omfatter også behandling. Indsatsen omfatter tre elementer, nemlig et jobrelateret element, arbejde med sociale problemer i bredeste forstand og sundhedsproblemer. Alt er individuelt tilrettelagt, og der anvendes 10-15 timer ugentligt, svarende til 1/3 af et normalt heltidsforløb.

Målgruppen er mennesker med komplekse og uklare problemstillinger, mennesker med helbredsmæssige og sociale problemer og mennesker, der befinder sig meget langt fra arbejdsmarkedet, er hjemløse eller socialt udsatte. Målet er at hjælpe disse mennesker til at tage ansvar for eget liv og give dem basale livskompetencer. Beskrivelsen af målgruppen og indsatsen er stort set identisk med den grundlæggende målgruppe- og indsatsbeskrivelse fastlagt i retningslinjerne for Kofoeds Skoles Oplysningsforbunds virksomhed.

Rammeaftalen er løbende blevet justeret i takt med den ændrede politiske retorik på området. Senest er retorikken blev blødere, således at der er kommet større forståelse for, at forskellige mennesker har brug for forskellige løsninger og indsatser. Undervisningen under folkeoplysningen er rettet mod de svageste i samfundet og nogle gange med en ikke særlig jobrelateret indsats.

Rammeaftalen med Københavns Kommune dækker den samme gruppe af ydelser som almindelige aktiveringsordninger. Der er forskellige tilbudspakker med

469

meget forskelligt fokus. Dermed er differentieringen inden for den overordnede ramme meget tydelig. »Hjemlen« som Kofoeds Skole har indgået rammeaftalen med Københavns Kommune på baggrund af, er den samme, som anvendes ved aktivering af andre typer af borgere.

Brochuren om »Kofoeds Skoles tilbudspakker til matchgruppe 4 og 5« omfatter både den jobrelaterede del af Kofoeds Skoles virksomhed og den undervisningsrelaterede del. Motivationspakken henvender sig til mennesker, der har vanskeligt ved at finde ud af, hvad de vil og kan. Kombinationspakken er rettet mod mennesker med komplekse psykiske problemer, misbrugsproblemer el.lign. Uddannelsespakken har særlig relevans for Kofoeds Skoles Oplysningsforbund, idet der er tale om tilbud om undervisning i f.eks. sprog, sport, computer og kunstneriske fag. Arbejdsprøvningspakken er ikke relevant for Kofoeds Skoles Oplysningsforbund, men er central for Kofoeds Skoles virksomhed.

Jobpakken er den vigtigste pakke for Kofoeds Skole, men denne pakke har ikke noget med Kofoeds Skoles Oplysningsforbunds elever at gøre. Tilsvarende gør sig som udgangspunkt gældende for mentorpakken.

Der føres statistik over, hvor mange elever i Kofoeds Skoles Oplysningsforbund der opnår arbejde og bliver selvforsørgende. Allerhøjest 3-4 % af licitationseleverne opnår beskæftigelse efter at have været tilknyttet Kofoeds Skoles Oplysningsforbund. Kofoeds Skole får i den forbindelse udbetalt en lille bonus. Procentdelen svarer i øvrigt til andelen for så vidt angår de øvrige elever på skolen. Statistikken er imidlertid behæftet med en vis usikkerhed, idet elever, der vælger Kofoeds Skoles Oplysningsforbund eller visiteres hertil, ofte allerede går på Kofoeds Skole eller fortsætter på skolen ved udløbet af aktivekontrakten. Skolens edb-system kan ikke tage højde herfor, hvorfor der sker en overrapportering af andelen af licitationselever. Den omtalte bonus udgør kun omkring 4.000 kr. årligt, hvorfor den ikke påvirker størrelsen af Københavns Kommunes betaling til Kofoeds Skole for leverede ydelser som opgjort for årene 2005-2007 til henholdsvis 3,5 mio. kr., 5,1 mio. kr. og 7,6 mio. kr.

Når Kofoeds Skole benytter Kofoeds Skoles Oplysningsforbund til opgaver i relation til de omtalte pakker, bliver der ikke som sådan allokeret penge fra Kofoeds Skole til Kofoeds Skoles Oplysningsforbund via en mellemregningskonto. Indirekte får Kofoeds Skoles Oplysningsforbund imidlertid betaling via deltagerbetalingen. Kofoeds Skoles Oplysningsforbunds indtægter består af tilskud fra Københavns Kommunes Oplysningssekretariat, men der er også andre indtægter, f.eks. fondsdonationer. Kofoeds Skoles Oplysningsforbund har ikke direkte indtægter fra Københavns Kommune, men tilskud gives fra Københavns Kommune til Kofoeds Skoles Oplysningsforbund i overensstemmelse med oplysningsloven. Der er således en grundlæggende finansiering af Kofoeds Skoles Oplysningsforbund til folkeoplysning og aktiviteter. Hertil betaler Københavns Kommune med midler, der i sidste ende kommer fra Undervisningsministeriet. Dette udgør grundrammen. Dernæst er der i ethvert oplysningsforbund en anden stor indtægt via deltagerbetalingen. Denne indtægt afholdes af Kofoeds Skole. Kofoeds Skoles Oplysningsforbund har således to hovedindtægter, dels fra deltagerbetaling, dels fra elevernes fripladser, der betales af Kofoeds Skole finansieret af Socialministeriet. Indirekte går en del af indtægterne fra Københavns Kommune fra Kofoeds Skole til Kofoeds Skoles Oplysningsforbund. Kofoeds Skole anviser i løbet af året et acotobeløb vedrørende deltagerbetaling til Kofoeds Skoles Oplysningsforbund, således at forbundet kan holde sine aktiviteter i gang. Ved årets udgang opgøres den faktiske deltagerbetaling, og der sker en slutafregning til Kofoeds Skoles Oplysningsforbund, som Kofoeds Skole står for.

Deltagerbetalingen i den omhandlede periode har haft normale udsving på plus henholdsvis minus 500.000 kr. for ca. 1.600 personnumre om året. Det største beløb i perioden har været på 4,1 mio. kr., som Kofoeds Skole betalte til Kofoeds Skoles Oplysningsforbund. Det mindste beløb blev betalt i 2008 og var på 2,7 mio. kr.

Betegnelsen »licitationselever« anvendes for liciterede kontanthjælpsmodtagere fra Københavns Kommune under rammeaftalen i matchgruppe 4 og 5, der er blevet elever på Kofoeds Skole. Opgørelsen over, hvor mange timer der er produceret i Kofoeds Skoles Oplysningsforbund, og hvor mange timer der er brugt af licitationselever, er korrekt, når bortses fra den omtalte overrapportering. De timer, der ikke er brugt til »licitationselever«, er brugt til elever, som Kofoeds Skole hele tiden har haft, dvs. de almindelige ikke visiterede licitationselever, der er kommet af sig selv.

Kofoeds Skole er på finansloven under Socialministeriet. Dette gælder tillige den del af Kofoeds Skoles socialministerielle midler, der går til at dække aktiviteter med Kofoeds Skoles Oplysningsforbund, som jo samtidig får tilskud efter folkeoplysningsloven. 1/3 af Kofoeds Skoles Oplysningsforbunds aktivitet finansieres af oplysningstilskuddet fra Københavns Kommune, mens 2/3 finansieres af deltagerbetalinger,

udbetalt fra Kofoeds Skoles hovedkasse. Sidstnævnte er socialministerielle midler, der er godkendt i forbindelse med Kofoeds Skoles finanslovsbevilling, driftsoverenskomst og resultatkontrakt mv. indgået mellem Kofoeds Skole og Socialministeriet. Formålet med bevillingen er at forsøge at samle mennesker op, som ingen andre kan nå, og hjælpe dem højere op på progressionsstigen.

Kofoeds Skoles Oplysningsforbund betaler ikke husleje til Kofoeds Skole, der gratis stiller lokaler, materialer mv. til rådighed for Kofoeds Skoles Oplysningsforbund. Det eneste Kofoeds Skoles Oplysningsforbund tager sig

470

af, er i princippet aflønningen. Der er faste og strikse regler for Kofoeds Skoles afrapportering vedrørende bl.a. fremmøde, hvilken afrapportering varetages af vejlederne og socialrådgiverne. Lærerne står alene for fremmødere registrering, hvilket udgør en del af folkeoplysningsaktiviteterne. Fremmødere registrering anvendes efterfølgende af vejlederne. Møder en elev ikke, kontakter lærerne som udgangspunkt vejlederne. En lærer kan vælge at ringe til eleven, men det sker i så fald uden for de normale rammer. Der er ikke forskel på afrapporteringsniveauet i Kofoeds Skoles Oplysningsforbund og i et »normalt« oplysningsforbund.

Kofoeds Skole har ikke indgået rammeaftaler med andre kommuner end Københavns Kommune. Det sker, at andre kommuner retter henvendelse, fordi de konkret har en borger, som de gerne vil have ind på Kofoeds Skole, men det sker kun i begrænset omfang. Der er ca. 4.000 personnumre på skolen årligt, og andelen af borgere, der henvises til skolen fra andre kommuner, udgør skønsmæssigt mellem 10 og 100 personnumre årligt. Indtægten herfra udgør ca. 100.000 kr. om året ud af en indtægt på 90 mio. kr. I teorien kan en anden kommune end Københavns Kommune godt henvise til de omtalte tilbudspakker, men det er ikke muligt at oplyse, hvorvidt dette konkret er sket, og i givet fald hvilke pakker der har været henvist til.

Kofoeds Skole har omkring 150 undervisningstilbud, hvoraf Kofoeds Skoles Oplysningsforbund leverer hovedparten. Som eksempel på undervisning, som ikke rummes under folkeoplysningslovens normale rammer, kan nævnes et minikursus inden for grafisk design, en grafisk café, en jobsøgningsaktivitet igangsat af skolens jobkonsulenter, eller sport, der falder uden for folkeoplysningsloven. Sådanne aktiviteter medtages i kataloget, selv om de ikke falder ind under folkeoplysningsloven. Normalt står Kofoeds Skoles lærere eller Kofoeds Skoles Oplysningsforbunds lærere for sådanne kurser, men der kan også være brugt en lærer helt udefra. Hvis det er en lærer, der allerede er ansat, vil pågældende som regel enten få udbetalt ekstra løn eller blive fritaget for nogle af sine normale arbejdsforpligtelser.

Selv om alle licitationselever kommer hos Kofoeds Skoles Oplysningsforbund i et beskæftigelsesfremmende øjemed, er alle nok klar over, at det nærmest er umuligt at forestille sig, at de kommer i beskæftigelse. Derimod kan de pågældende som regel hjælpes til at få et liv, som de kan håndtere. Borgere, der bliver visiteret af kommunen til licitation, er borgere, der er omfattet af matchgruppe 4 og 5. Det er mennesker, som er socialt udsatte med meget komplekse problemer. Kendetegnet for de pågældende er meget langvarig arbejdsledighed, ofte på mere end 10 år. De har ofte andre problemstillinger, såsom manglende bolig og misbrugsproblemer. Personer omfattet af matchgruppe 4 har muligvis en jobchance. Personer omfattet af matchgruppe 5 er aktiveringsfri.

Omkring 10 % af den samlede volumen i Kofoeds Skoles Oplysningsforbund er licitationselever målt på personnumre. Hvis der måles på antal timer, er andelen lidt lavere, svarende til at licitationseleverne har en lidt lavere ugetimeprofil end de sædvanlige undervisningselever i Kofoeds Skoles Oplysningsforbund. Andelen af undervisningstimer, der leveres til licitationseleverne i Kofoeds Skoles Oplysningsforbund, er skønsmæssigt på 10 %, hvis udgangspunkt tages i de statistiske tal.

Hvis der tages højde for den omtalte overrapportering, er der kun tale om 5%.

Licitationsleverne tager del i undervisningstilbuddene, i det omfang de har energi hertil, f.eks. modtager de undervisning i dansk og matematik. De sammensætter et ugeskema, ofte med få timer, da deres kapacitet er lille. Det er kendetegnende for licitationseleverne, at de har et dårligere fremmøde end skolens øvrige elever, fordi de er svagere og muligt dårligt motiveret, fordi de er visiteret til forskel fra dem, der har valgt det selv. Der er som sådan ingen forskel mellem licitationseleverne og de almindelige elever, og det, der adskiller de to elevergrupper, tager socialrådgiverne og vejlederne sig af.

Borgerne, der anvises til Kofoeds Skoles Oplysningsforbund, er som sådan ikke egnede til at deltage i aktiviteter i en daghøjskole. Forskellen på en daghøjskole og den undervisningsform, der benyttes i Kofoeds Skoles Oplysningsforbund, er, at Kofoeds Skoles Oplysningsforbunds undervisning er individuelt tilrettelagt, der er kun få ugetimer, og undervisningen er »håndholdt« til forskel for daghøjskolen, hvor der er kontinuerlige heldagsforløb med projektførelse og integreret vejledning. Det er to helt forskellige verdener.

Højesterets begrundelse og resultat

Problemstilling mv.

Kofoeds Skoles Oplysningsforbund blev ultimo 2004 oprettet som en forening i henhold til folkeoplysningsloven og har siden 2005 tilbudt voksenundervisning og modtaget tilskud hertil efter folkeoplysningsloven.

A-K var i perioden 2005-2007 ansat som lærere i Oplysningsforbundet. Ansættelsesaftalerne blev indgået semester for semester. De var tidsbegrænsede og bortfaldt uden varsel på en bestemt dato efter ca. et halvt år, når undervisningen i det pågældende semester var afsluttet. Lærerne var ikke omfattet af nogen kollektiv overenskomst, og det fremgår af ansættelsesaftalerne, at deres løn- og ansættelsesvilkår var reguleret af bekendtgørelse nr. 353 af 15. maj 2003 om løn- og andre ansættelsesvilkår for ledere og lærere ved undervisning mv. efter folkeoplysningsloven (lønbekendtgørelsen). Løn- og ansættelsesvilkårene var de samme i 2004, hvor undervisningen foregik i bl.a. Kofoeds Skoles regi.

471

Sagen for Højesteret angår, om lærerne er blevet udsat for forskelsbehandling i strid med deltidsloven og loven om tidsbegrænset ansættelse, fordi deres løn- og ansættelsesvilkår efter lønbekendtgørelsen er ringere end løn- og ansættelsesvilkårene efter overenskomsten gældende for lærere i daghøjskoler.

Kofoeds Skoles Oplysningsforbund og Kulturministeriet har anført, at Oplysningsforbundet ikke har gjort andet end at følge folkeoplysningsloven, hvorefter det er en betingelse for at få tilskud, at aflønning mv. er i overensstemmelse med de regler, der er fastsat i lønbekendtgørelsen, jf. folkeoplysningslovens § 8, stk. 1, sammenholdt med § 52. Der kan allerede som følge heraf efter Oplysningsforbundets og Kulturministeriets opfattelse ikke foreligge forskelsbehandling i strid med deltidsloven og loven om tidsbegrænset ansættelse.

Højesteret bemærker hertil, at Oplysningsforbundet som arbejdsgiver, uanset de tilskudsforhold, der er fastsat i folkeoplysningsloven, er forpligtet til at følge reglerne om ikke-forskelsbehandling i deltidsloven og loven om tidsbegrænset ansættelse.

Deltidsloven

Efter artiklerne 1 og 2 i Rådets direktiv 97/81/EF af 15. december 1997 skal medlemsstaterne gennemføre rammeaftalen vedrørende deltidsarbejde, der blev indgået den 6. juni 1997 mellem tre europæiske arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationer.

Det fremgår af rammeaftalens § 4, stk. 1, at deltidsansatte, hvad angår ansættelsesvilkår, ikke må behandles på mindre gunstig måde end sammenlignelige fuldtidsansatte, udelukkende fordi de arbejder på

deltid, medmindre forskelsbehandlingen er begrundet i objektive forhold.

Efter rammeaftalens § 3, nr. 1, er en »deltidsansat« en ansat, hvis normale arbejdstid, beregnet på en ugentlig basis eller i gennemsnit over en ansættelsesperiode på op til et år, er lavere end den normale arbejdstid for en sammenlignelig fuldtidsansat. Efter § 3, nr. 2, er en »sammenlignelig fuldtidsansat« en fuldtidsansat i samme virksomhed, der har samme type ansættelseskontrakt eller ansættelsesforhold, og som er involveret i samme eller tilsvarende arbejde/beskæftigelse, idet der tages hensyn til andre forhold, der kan omfatte anciennitet og kvalifikationer/færdigheder.

Direktivet og rammeaftalen er gennemført i dansk ret bl.a. ved deltidsloven, der gælder for lønmodtagere, som ikke i medfør af kollektiv overenskomst er sikret rettigheder, der som minimum svarer til dem, som er fastsat i rammeaftalen, jf. lovens § 1 og § 2. I lovens § 3, stk. 1, er det fastsat, at der i tilfælde, hvor der ikke findes nogen sammenlignelig fuldtidsansat i samme virksomhed, og hvor der ikke foreligger en kollektiv overenskomst, der finder anvendelse, eller som i øvrigt regulerer spørgsmålet, anvendes til sammenligning de kollektive overenskomster, som sædvanligvis er gældende inden for vedkommende eller tilsvarende faglige område. Efter deltidslovens § 3, stk. 2, der svarer til rammeaftalens § 4, stk. 2, anvendes, hvor det er hensigtsmæssigt, princippet om forholdsmæssig aflønning og forholdsmæssige rettigheder for en deltidsansat, der ikke er omfattet af en kollektiv overenskomst.

Løn- og ansættelsesvilkårene for lærerne i denne sag er som nævnt reguleret af reglerne i lønbekendtgørelsen. I denne bekendtgørelse skelnes ikke mellem deltids- og fuldtidsansatte lærere i relation til løn- og ansættelsesvilkår. Ansættelsesvilkårene er ens for alle. Lønnen fastsættes på timebasis, og timelønnen er den samme, hvad enten en lærer arbejder på fuld tid eller på deltid, idet timelønnen for en arbejdstime på 60 minutter udgør 1/1924 af et nærmere angivet skalatrin. Lønforskellen mellem fuldtidsansatte og deltidsansatte lærere er således i overensstemmelse med princippet om forholdsmæssig aflønning alene begrundet i, at fuldtidsansatte lærere - som f.eks. D og H, der havde et antal arbejdstimer pr. uge svarende til fuldtidsansættelse - arbejder i flere timer end de deltidsansatte lærere.

Højesteret tiltræder herefter, at der ikke skete forskelsbehandling af deltidsansatte lærere.

Loven om tidsbegrænset ansættelse

Efter artiklerne 1 og 2 i Rådets direktiv 1999/70/EF af 28. juni 1999 skal medlemsstaterne gennemføre rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, der blev indgået den 18. marts 1999 mellem tre europæiske arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationer.

Direktivet og rammeaftalen er gennemført i dansk ret bl.a. ved lov om tidsbegrænset ansættelse, der gælder for lønmodtagere, der ikke i medfør af en kollektiv overenskomst er sikret rettigheder, der som minimum svarer til dem, der er fastsat i rammeaftalen, jf. lovens § 2, stk. 1.

Det fremgår af lovens § 4, stk. 1, at ansættelsesvilkårene for en tidsbegrænset ansat ikke må være mindre gunstige end de, der gælder for sammenlignelige fastansatte, hvis forskelsbehandlingen udelukkende er begrundet i ansættelsesforholdets tidsbegrænsede varighed, og den ikke er begrundet i objektive forhold. Ved en sammenlignelig fastansat sigtes til en fastansat i samme virksomhed, der er i et tidsbegrænset ansættelsesforhold, og som udfører samme eller tilsvarende arbejde, idet der tages hensyn til kvalifikationer og færdigheder, jf. lovens § 3, stk. 4. Hvis der ikke findes nogen sammenlignelig fastansat i samme virksomhed, og hvis der ikke foreligger en kollektiv overenskomst, der finder anvendelse, eller som i øvrigt regulerer spørgsmålet, anvendes til sammenligning de kollektive overenskomster, som sædvanligvis er gældende inden for vedkommende eller tilsvarende faglige område, jf. lovens § 3, stk. 5.

Parterne er enige om, at der ikke er sammenlignelige fastansatte i Oplysningsforbundet, og at der ikke

472

foreligger en kollektiv overenskomst, som finder anvendelse eller i øvrigt regulerer spørgsmålet. Parterne er endvidere enige om, at bedømmelsen af, om den overenskomst, som gælder for lærere i daghøjskoler, kan benyttes som grundlag for sammenligning, beror på, om den gælder »inden for vedkommende eller tilsvarende faglige område«, jf. lovens § 3, stk. 5.

Afgørende for, om en overenskomst må anses for at være »inden for vedkommende eller tilsvarende faglige område«, må henset til lovens § 3, stk. 4, være, om de fastansatte lønmodtagere på overenskomstområdet og de tidsbegrænset ansatte lønmodtagere, der påstår sig forskelsbehandlet, reelt udfører samme eller tilsvarende arbejde under hensyn til kvalifikationer og færdigheder. Der skal således foretages en samlet bedømmelse af en række forhold, herunder karakteren af det arbejde, der udføres, de kvalifikationer, som kræves ved arbejdets udførelse, og de vilkår, som arbejdet udføres under.

Undervisningsvirksomhed kan være af meget forskellig karakter. Den omstændighed, at lærerne i Oplysningsforbundet og lærerne i daghøjskoler underviser voksne, er ikke tilstrækkelig til, at den nævnte overenskomst skal anvendes som sammenligningsgrundlag efter lovens § 3, stk. 5 - som anført skal lærerne i daghøjskoler og lærerne i Oplysningsforbundet reelt udføre arbejde af samme eller tilsvarende karakter.

Landsretten har lagt til grund, at der med hensyn til undervisningsformål, målgruppe og undervisningsform mv. er en række væsentlige forskelle mellem arbejdet som lærer i Oplysningsforbundet og arbejdet som lærer i daghøjskoler. Højesteret er enig i denne vurdering, der bestyrkes af Jens Aage Bjørkøes supplerende forklaring. Af denne forklaring fremgår bl.a., at de borgere, som henvises til Oplysningsforbundet, ikke er egnede til at deltage i aktiviteter i en daghøjskole, og at der er tale om »to helt forskellige verdener«.

Højesteret tiltræder på denne baggrund, at overenskomsten for lærere i daghøjskoler ikke kan anvendes som sammenligningsgrundlag efter lovens § 3, stk. 5, og at de tidsbegrænset ansatte lærere derfor ikke er blevet udsat for forskelsbehandling.

Konklusion

Højesteret stadfæster herefter dommen.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal Uddannelsesforbundet som mandatar for A-K betale 150.000 kr. til Kofoeds Skoles Oplysningsforbund.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.

1. FT 2000-01, till. A, s. 6778-82, Faglig voldgiftskendelse af 15. august 2007 (Dansk Magisterforening på vegne af AC mod Finansministeriet Personalestyrelsen) og Ole Hasselbalch: Deltid (2002), s. 45-49.
2. FT 2002-03, till. A, s. 6274-93, U 2011.1308 H, EU-Domstolens dom af 13. september 2007 i sag C-307/05 (Yolanda Del Cerro Alonso mod Osakidetaza-Servicio Vasco de Salud) og Ole Hasselbalch: Tidsbegrænset ansættelse, 2. udg. (2008), s. 117-27.